

Handbok för Telenordia internet!

Välkommen till Telenordia, den bästa vägen till Nätet!

Telenordia är en av Sveriges ledande internetleverantörer. Vi har inga gamla strukturer som hindrar oss att göra det lättare för människor att kommunicera med varandra. Vi har styrkan, resurserna och erfarenheten hos British Telecom, Telenor och Tele Danmark som står bakom oss. Telenordia är ett ungt, svenskt företag som använder den senaste tekniken för att minska avståndet mellan dig och Internet. Vi vill göra dina förbindelser med världen snabbare, bättre och mera givande.

Vi på Telenordia önskar att du får mycket nytta och nöje av Internet!

Abonnemangsvillkor hos Telenordia Internet

Installation av Internet programvara

Installation av Internet Explorer

Om Internet Explorer

Om Internet Mail och News

Konsten att skicka iväg och ta emot filer med Fetch

Hur man gör en web-sida

Netikett

Liten Internet-Ordlista

Frågor och svar

Installation av Internet programvara

Systemkrav:

Minst 68020-processor

Minimum 8 Mb RAM-minne, helst 16 Mb

24 Mb ledigt hårddiskutrymme (under installationen)

System 7.5.1

På de flesta datorer startar installationen automatisk, men om den inte gör det kan du själv öppna den genom att dubbelklicka på Telenordia-ikonen för cd:n och genom att sedan dubbelklicka på Telenordia ikonen.

Efter välkomstbilden visas huvudmenyn som har sex knappar.

Installera Internet Explorer

Tryck på denna knapp om du vill börja installera Internet Explorer

Kopiera IE till diskett

Här trycker du om du vill installera Internet Explorer på en dator som saknar CD-läsare

Handbok

Den du läser just nu

Hjälp

Klicka här om du behöver hjälp med det som händer under installationen.

Övrigt

Lite olika filer och spel.

Avsluta

Denna knapp avslutar installationen

Installation av Internet Explorer

När du klickar på knappen **Installation av Internet Explorer** drar en förinstallation igång, efter detta kommer ett program att se vad du sedan tidigare har installerat på din hårddisk. Du får nu välja om du vill installera med **befintliga uppgifter** eller med **online registrering**.

OBS! Om du inte har fått användarnamn och lösenord av oss utan endast har ett serienummer/registrerings-nummer så väljer du online registrering. Om du där emot har fått användarnamn och lösenord av oss på posten så väljer du att installera med befintliga uppgifter eftersom detta betyder att du redan har ett konto hos oss.

Efter detta kommer själva installationen att dra igång. Hur lång tid det tar är beroende på vad du har installerat på din hårddisk sedan tidigare. Om du inte har den senaste versionen av inställningsprogrammet TCP/IP på din hårddisk kommer denna att installeras. Din dator kommer sedan att startas om och installationen kommer därefter att automatiskt fortsätta. Nästa steg är att den senaste versionen av programmet Open Transport PPP installeras, om du inte har den sedan tidigare. Därefter kommer din dator att återigen startas om och installationen automatiskt att fortsätta. Nu kommer själva programmet Internet Explorer och andra nödvändiga program att installeras. Du kommer att få fram licensavtalet för Internet Explorer 3.01. Detta avtal måste du godkänna för att kunna installera och använda Internet Explorer. Klicka på **Ja**-knappen så fortsätter installationen.

Om du under installationen endast installerar en eller två av programmen från programpaketet är detta inget att oroa sig för eftersom det endast betyder att du redan har de andra på din hårddisk.

När du har startat om datorn, efter installationen av Internet Explorer, dubbelklickar du på ikonen som heter Guiden Internet-anslutning 2.5 som ligger i den mapp som nu öppnats på ditt skrivbord. (Om denna ruta inte finns framme på skrivbordet kan du själv öppna den genom att dubbelklicka på **din hårddisk**, och sedan på mappen som heter **Microsoft Internet Applications**. I denna mapp dubbelklickar du sedan på mappen som heter **Guiden Internet-anslutning 2.5**, och sedan på ikonen som heter **Guiden Internet-anslutning 2.5**.)

Nu startas det program som kommer att konfigurera din Internet uppkoppling. Läs igenom den information som visas och klicka sedan på knappen som heter **Nästa**. Läs igenom den texten också och klicka återigen på **Nästa**.

Nu ska du välja det modem du använder och på vilken port det sitter, normalt är detta **modemporten**. Om du inte vet vilket modem du har eller om du inte hittar det modem som du använder i listan kan du välja något av de T1 standardmodem som finns i listan. Klicka sedan återigen på **Nästa**. I rutan därpå ska du markera vilket land du ringer ifrån, Sverige, och sedan skriva in **ditt riktnummer**.

Nästa ruta som visas handlar om **uppringningsegenskaper**. Om du inte ringer ut genom en växel bör du inte ändra om några inställningar här.

Beroende på vilken sorts installation du valde kan nu två olika saker hända.

Om du valde **online registrering** kommer det när du klickar på nästa att visas en ruta med vilket telefonnummer du ska ringa. Detta kommer att vara ett Stockholmsnummer oavsett var i landet

du bor. **Observera** att det är **endast den här gången** som du kommer att ringa till det här numret. Efter själva registreringen kommer du att ringa till den modempool som du har i **ditt riktnummer område**, beroende på det riktnummer som du tidigare skrev in. När du klickar på **Nästa** kommer modemmet att ringa upp, och efter cirka 30 sekunder kommer du att vara inne på vår registreringsserver där du ska **registrera ditt abonnemang** så att du får tillgång till alla Internet tjänster som finns.

Om du däremot valde att installera med **befintliga uppgifter** kommer du att få skriva in ditt **användarnamn** och **lösenord**. Var noga så att du skriver in detta korrekt, med bara små bokstäver, klicka sedan på **Nästa**. I rutan som nu kommer fram ska du fylla i det användarnamn och lösenord som du använder för din e-post. Detta är samma användarnamn och lösenord som du har fått av oss och som du fyller i vid uppkopplingen. Observera att allt skall vara inskrivet med bara små bokstäver. Tryck sedan **Nästa**. Nu är det dags att välja till vilken modempool du ska ringa. Listan över alla våra modempooler är sorterade i riktnummerordning. Leta reda på det riktnummer du bor i och markera detta genom att klicka på det en gång, och klicka sedan återigen på knappen **Nästa**.

Nu är du klar med installationen av ditt Internetpaket. Klicka på knappen som heter **Utforska** för att direkt koppla upp dig, eller välj knappen som heter **Klar** för att avsluta. (Rutan kommer att komma upp efter det att du gjort klart din registrering om du valde att installera med Online Registrering.)

Om Internet Explorer

Vill du ha hjälp, tips eller annan info om Internet Explorer går du in under menyn HJÄLP och klickar där på Internet Explorer help knappen och väljer sedan det avsnitt som du vill veta mer om.

Internet Explorer från Microsoft är din inkörsport till mycket av den information som finns på Internet. Det är lätthanterligt webbläsarprogram, konstruerat med tanke på att alla ska kunna använda det. Internet Explorer är en tekniskt avancerad programvara, men som användare kommer du aldrig att märka det. Det enda du kommer att uppleva är hur enkelt det är att använda Internet Explorer.

Internet Explorer 3.01 är dessutom snabbt. Det som irriterar dagens Websurfare mest av allt är att det kan ta mycket lång tid att ladda ned grafik och mjukvara till datorn, och Internet Explorer 3.01 innehåller ett flertal funktioner som utnyttjar nätets kapacitet till det yttersta och ökar hastigheten.

Internet Explorer är den mest välutrustade Webläsaren på marknaden. Den kan hantera så gott som alla förekommande ljud-, video- och bildformat.

Här följer en snabb översikt av vad Internet Explorer 3.01 kan göra för dig.

Lätt att surfa med Internet Explorer 3.01

E-post och News-funktioner

Automatisk sökning

Grafik, video och animationer

Mera om grafik, video och animationer i Internet Explorer 3.01

Shopping och säkerhet

Mera om shopping och säkerhet

Barnsäkerhet

Lätt att surfa med Internet Explorer 3.01

Internet Explorer har stora, tydliga knappar i verktygsraden, och de blir understrukna när pekaren passerar över dem.

Låter du pekaren vila över en knapp visas dessutom info om vad den knappen kan uträtta längst ner i fönstrets vänstra hörn. När du rullar ett dokumentfönster går det mycket mjukare än tidigare, oavsett om du använder rullningslisternas pilar för att rulla fönstret eller trycker på tangenterna.

Dessutom finns det inbyggd hjälp i Internet Explorer, klicka bara på **HJÄLP-menyn** uppe i högra hörnet och gå in under Internet Explorer help.

Du behöver inte längre skriva in fullständiga adresser. Internet Explorer 3.01 lägger till de tecken som behövs när du skriver in URL:ens huvudord i adressrutan. Internet Explorer 3.01 ger dig även möjlighet att navigera enbart med tangenttryckningar. T ex. för att komma till Telenordias huvudsida som ligger på <http://www.tninet.se> räcker det att du skriver www.tninet.se.

E-post och News-funktioner

Internet Explorer 3.01 har en kraftfull inbyggd E-postfunktion som är mycket lätt att få igång. Den inbyggda News-läsaren är strukturerad och lätthanterlig - men var beredd på att det tar några minuter att läsa in Newsgroup-listan (även kallade nyhetsgrupper eller Usenet-grupper) för det rör sig om mer än 22.000 grupper hos Telenordia i skrivande stund.

Automatisk sökning

Du har också snabb tillgång till nätets mest kraftfulla sökmotorer. Ett klick på Sök-knappen (knappen med jordklotet och förstoringsglasat) för dig direkt till tjänster som Yahoo, Lycos och InfoSeek.

Internet Explorer 3.01 visar snabbmenyer för grafik och Web-sideinformation när du klickar med höger musknapp på det du är intresserad av.

Grafik, video och animationer

För att göra det enkelt: Internet Explorer 3.01 kan i stort sett visa dig allt som finns på nätet. Det stöder all etablerad HTML-standard och har dessutom förbättringar som möjliggör integrerad video, bakgrundsljud och grafiska effekter. Internet Explorer 3.01 hanterar applets (mini-program som laddas ned till och körs på din dator) skrivna i Java och Microsofts eget Active-X samt plugin-program till Netscape. Det är dessutom den enda Webläsare som idag kan hantera s.k. Cascading Stylesheets. Detta är ett system som låter Websidetillverkare bifoga en "mall" som styr utseendet på en hel följd av Websidor, vilket ger bättre grafik och snabbare nedladdningstider. Internet Explorer 3.01 har givetvis fullt flerspråksstöd. Är skärmtexten svårsläst? Då kan du förstora texten på alla websidor genom att trycka på Font-knappen (stora A-knappen) i verktygsraden.

Mera om grafik, video och animationer i Internet Explorer 3.01

Internet Explorer 3.01 är snabbt även när det gäller grafik. En lågupplöst bild visas under tiden den högupplösta bilden laddas ned - både för GIF och JPEG-bilder. Internet Explorer 3.01 kan hantera alla vanliga bildformat inklusive animerade GIF-bilder.

Internet Explorer 3.01 är naturligtvis helt avpassad för Microsofts ActiveX-teknologi, men även Java-applets körs snabbare av Internet Explorer 3.01 än någon annan Webläsare. Det beror på att Internet Explorer 3.01 har en mera effektiv JIT-kompilator (mjukvara som omvandlar den nedladdade koden till maskinspråk, så att den kan köras på din dator).

ActiveMovie-stödet gör att Internet Explorer 3.01 kan spela upp video (och ljud) i de vanligaste förekommande format.

Internet Explorer 3.01 innehåller även stöd för "streaming" video och audio, en typ av multimedia som börjar spelas samtidigt som WWW-sidan öppnas. Internet Explorer 3.01 har också 3D-standarderna VRML, som låter dig se 3D-objekt och besöka virtuella världar på Internet.

Shopping och säkerhet

Internet Explorer 3.01 är fullt rustat för att hantera Internet-shopping på ett säkert sätt, eftersom det stöder flera avancerade system för säker överföring av data och identifikation över Internet. Du kan alltså skicka privata meddelanden, ladda hem pålitliga program och göra affärer över nätet med samma grad av säkerhet som i verkligheten.

Mera om shopping och säkerhet

Internet Explorer 3.01 stöder Microsofts Authenticode-teknologi. Denna gör det möjligt för programutvecklare att försä sina produkter med en digital signatur, ett "fingeravtryck" som garanterar att den kod du vill ta hem verkligen kommer från rätt källa. Dessutom visar signaturen om programvaran har ändrats eller skadats under nedladdningen.

Internet Explorer 3.01 är också anpassat för SSL 3.01 (Secure Sockets Layer) och PCT 1.0 (Private Communication Technology) Dessa protokoll ser till att dina meddelanden inte kan snappas upp av tjuvlyssnare på nätet. De etablerar en säker överföringskanal, så att du t.ex. kan skicka E-post, beställa varor och beställa biljetter över nätet - ja, även bankärenden kan utföras med största trygghet.

Internet Explorer 3.01 är förberett för att låta dig använda digital legitimation, så kallade Personal Certificates. Troligen kommer VeriSign och GTE att bli de företag som börjar ställa ut sådana certifikat. Med certifikatet i din digitala plånbok behöver du inte längre logga in med namn och lösenord på nätets betaltjänster - det sköter Internet Explorer 3.01 automatiskt. Du kan också kontrollera identiteten på datorer på nätet, siter och personer på samma sätt innan du gör någon transaktion. Du kan dessutom vara säker på att det du tar emot inte har manipulerats på något sätt.

"Cookies" är små filer som vissa Web-servers skickar till din dator. De används oftast i sammanhang där man gör personliga inställningar på en Websida, och skickas upp till servern så att du ska få samma inställningar nästa gång du besöker sidan. Internet Explorer 3.01 låter dig ange om du vill bli varnad varje gång någon vill att du ska ta emot en "cookie". Ovanstående behöver du inte tänka på när du använder Internet Explorer, den tar hand om dessa funktioner åt dig.

Barnsäkerhet

Internet Explorer 3.01 gör det möjligt att begränsa tillgången till WWW-sidor med barnförbjudet innehåll. Du kan ställa in vilka typer av PICS-kodade sidor som får visas. PICS betyder Plattform for Internet Content Selection och är ett system där WWW-sidornas innehåll med avseende på sex, fula ord och våldsamheter bedöms och kodas i olika nivåer. Vill du veta mer om barnsäkerhet och Internet så finns den om du klickar på **HJÄLP-menyn** under Internet Explorer help.

Om Internet Mail och News

Internet Mail är ett enkelt postprogram som följer med Internet Explorer 3.01. Det ger dig möjlighet att sända och ta emot elektronisk post, E-post. Detta sätt att kommunicera är snabbt och smidigt, och det är lätt att komma igång. Du klickar helt enkelt på Internet Mail & News ikonerna som du har på ditt skrivbord. Internet mail är **färdiginställt** och klart att köra för alla.

Internet Mail är, som namnet antyder, ett **E-postprogram för Internet**. Det ger höga prestanda och är nära integrerat med Internet Explorer 3.01.

Vill du veta hur du tar emot och skickar E-post klickar du på **HJÄLP-menyn** och där på Internet Mail & News help i Internet Mail.

Internet News är Internet Explorers inbyggda läsare för nyhetsgrupper. Med hjälp av denna funktion kan du läsa diskussionsgrupper av olika typer. Internet News låter dig följa och delta i diskussioner både på grupper av BBS-typ (se ordlistan!) som t.ex. Usenet, och NNTP-serverar (News-serverar). Telenordia förser dig med mera än 22.000 diskussionsgrupper. Internet News har en stor fördel framför andra typer av läsare - den strukturerar den enorma mängden nyhetsgrupper på ett överskådligt sätt. Internet News har alla de viktigaste funktionerna för att du ska kunna få ut det mesta av denna Internet-nivå. Vill du veta hur du tar emot och skickar News klickar du på **HJÄLP-menyn** till Internet Mail & News help i Internet News.

Konsten att skicka iväg och ta emot filer med Fetch

Fetch 3.01 är ett program som kan flytta filer från din dator till en annan, eller tvärtom. Det följer med i programpaketet för att du ska kunna ladda ned (ta hem) filer från olika filarkiv, men kan också användas till att ladda upp (skicka iväg) filer. Programmet finns under övrigt på vår cd-skiva. FTP är en förkortning av File Transfer Protocol, som är beteckning på en metod för datorerna att överföra filer sinsemellan. I ditt Telenordia-abonnemang ingår 10 Mb lagringsutrymme som dubland annat kan använda till att lagra dina hemsidor, och för att överföra dem till Telenordias dator behöver du detta program.

För att använda Fetch måste du vara uppkopplad mot Telenordia.

Hur hittar man till Telenordia?

För att hitta fram till hembiblioteket som är ditt privata lagringsutrymme på Telenordia måste du ha tillgång till tre uppgifter:

Host Name	ftp.tninet.se
User ID	<ditt användarnamn, t ex abc123a>
Password	<ditt lösenord, t ex sihqmx>

När du har fyllt i uppgifterna trycker du på [OK] för att komma åt ditt hembibliotek.

Uppkopplingen är snart klar. Du kommer automatiskt in i ditt hembibliotek. Det är här som du lagrar dina filer, bilder, ljud och hemsidor.

Det finns två olika sätt att skicka upp filer på. Om det är bara en enstaka bild eller sida, trycker du på knappen som heter Put file. Leta reda på filen och tryck Öppna. På frågan om hur du vill skicka över dina filer väljer du Raw Data. Om det är flera filer som du ska överföra går du in under menyn som heter Remote och går där in på Put folders and Files. Markera den fil som du vill skicka över och tryck på knappen som heter Add, och fortsätt så till dess att du ser filnamnen på alla de filer du vill skicka upp i den nedersta rutan. Klicka sedan på knappen Done. Nu kommer en ruta fram med frågan om på vilket sätt du vill föra över filerna, välj där Raw data på bägge alternativen.

Mer information finns på Telenordias **supportsidor**, adress <http://www.tninet.se/hjalp>.

Något mer att tänka på?

Du ska också döpa den sida som du vill ska komma upp först när någon skriver in din WEB-adress, <http://user.tninet.se/~användarnamn/>, till antingen **index.html** eller **index.htm**. Om du inte har någon sida som heter så, kommer det istället att visas en lista på alla filer som finns i katalogen. Då får dina besökare själva försöka lista ut vilken hemsida som de ska börja på!

Hur man gör en Web-sida

Att göra en enkel World Wide Web-sida är inte svårt. Det går ut på att skriva en text och att märka upp texten med koder som bestämmer hur den ska visas. Koderna skrivs i ett språk som kallas HyperText Markup Language, förkortat HTML .

Du skriver koderna med hjälp av en enkel textbehandlare - för Windows rekommenderar vi noteringsblocket och för Macintosh Skriv Text. När du är klar startar du Internet Explorer och öppnar filen (utan att vara uppkopplad mot Internet) så får du se resultatet. Det är bra om du har tillgång till en scanner (bildläsare), men det är inte nödvändigt.

Vi kommer att använda Internet Explorer för att titta på resultatet av de koder vi skriver i ordbehandlaren. Detta kan du givetvis göra offline, vilket betyder att du öppnar HTML-dokumentet i Internet Explorer utan att vara uppkopplad mot Internet. Allt du behöver förutom detta är lite nyfikenhet, en aning noggrannhet och din erfarenhet av WWW som konsument. Tänk alltid på mottagaren - det är den gyllene regeln inom all kommunikation.

Det finns otroligt många programvaror som kan hjälpa dig att göra om olika slags dokument till Websidor, och nästan lika många som hjälper dig att konstruera dem. I slutet berättar vi hur du ska gå till väga för att hitta något editor-program eller en konverterare som du kan ha nytta av i framtiden. Om du kan grunderna, så kommer du att kunna hantera denna programvara med mycket större säkerhet och effektivitet.

Om HTML

Vad ska finnas på min sida?

Titel

Huvud

Kroppen

Fot

Kodning

Bilder

Länkar

Vad är en URL?

E-post/E-MAIL

Mera textformatering

Tabeller

Tabellens attribut

Färg

Namngivna färger

Bakgrundsbilder

Publicera sidan!

Annonsera!

Om HTML

Du har antagligen redan sett många Websidor av olika slag, allt från de enklaste privatsidor till komplicerade Websites som består av hundratals sidor med de mest avancerade funktioner. Alla är skrivna i HTML, HyperText Markup Language. Detta språk består av koder som talar om för Web-läsarprogrammet - i detta fall Internet Explorer - hur texten och bilderna i ditt HTML-dokument ska presenteras på skärmen.

HTML-kod skrivs i ren text-format (ASCII). Koden består av s.k. "Tags" med vilka man märker upp den grundläggande texten i dokumentet. En "Tag" börjar alltid med tecknet < (mindre än) och avslutas i de flesta fall med tecknet > (större än).

Exempel:

```
<B>text</B>
```

Koden betyder att den följande texten ska visas i fet stil, och den feta texten avslutas med koden , där /-tecknet betyder att koden upphör. De flesta koder uppträder i par utom där det helt enkelt är onödigt, som t.ex. vid nytt stycke som betecknas med koden <P>. Där behövs inget avslutande <P>, eftersom nästa nya stycke anges på samma sätt. Web-läsarprogram bryr sig inte om ordbehandlarens ny rad-tecken, så du kan göra dina HTML-dokument mera överskådliga genom att skriva varje ny kod på en egen rad.

Det är bekvämt men betyder också att du måste sätta in en kod för att få texten på din Websida att börja på ny rad - mera om det längre fram. Web-läsarprogram bryr sig inte heller om att du gör flera mellanslag i följd - det blir bara ett mellansteg på WWW-sidan. Du kan givetvis sära på ord genom att använda enkla mellanslag, men inuti koder måste du vara noggrann med att inte få in mellanslag. Skriver du <TITLE> i stället för <TITLE> hoppar läsaren över koden.

OBS! Om du använder ett mera avancerat ordbehandlingsprogram än noteringsblocket eller Skriv Text, så måste du se till att det inte är inställt så att det ger s.k. "typografiska" (krulliga) citattecken. HTML känner inte igen typografiska citattecken.

HTML gör inte skillnad mellan koder skrivna med versala (stora bokstäver) och gemena (små bokstäver), så koden tolkas likadant som . Vi kommer dock att hålla oss till versaler för läsbarhetens skull. Alla Web-läsarprogram kan inte tolka alla koder, men det ställer inte till med några katastrofer. Web-läsarprogrammet struntar helt enkelt i koder som det inte kan tolka. Om du ser en sida på WWW och undrar hur gjorde dom det där? kan du spara den som HTML-kod och se hur man har gått till väga.

Vad ska finnas på min sida?

Att göra en personlig presentationssida är ett bra nybörjarprojekt. Ta ett papper och skriv ned några meningar på var och en av de här punkterna:

- Vad sidan handlar om (dig och dina intressen)
- Vem du är (bakgrund, vad du gör, vad du vill göra)
- Vad du är intresserad av
- Hur du kan kontaktas (e-postadress, telefon, adress)

Hela meningen med en websida är att kommunicera. För att den ska kunna göra det måste den uppfylla fyra krav:

- Sidan ska kunna hittas
- Sidan ska ladda snabbt (annars tröttnar läsaren)
- Sidan ska locka till läsning (annars går läsaren vidare)
- Sidan ska vara lätt att läsa (annars läser ingen färdigt)

Det låter väl inte särskilt svårt, eller hur? Det är faktiskt enkelt, särskilt om du tänker strukturerat och undviker de värsta fallgroparna. Sidan ska bestå av dessa fyra delar:

- Titel
- Huvud
- Kropp
- Fot

Titel

I titeln ska det stå vad sidan handlar om. Dels kommer titeln att synas i listan överst i
Webbläsarens fönster, dels för att den ska listas rätt av de Informationsrobotar som söker av
Webben. En mening på sex till åtta ord räcker, t.ex. "Jannes Websida - allt om 50:talsbilar!"

Huvud

Huvudet är sidans egentliga inledning och kan bestå av text, bilder eller bådadera, men ta inte i för mycket med bilderna! Dina läsare är otåliga – det är många som avbryter och går vidare när det gått femton-tjugo sekunder utan att något väsentligt har hänt.

Kroppen

Kroppen är Web-sidans tyngdpunkt. Den bör inledas med en beskrivning av sidans ändamål och innehåll. Sedan kommer huvudtexten, de viktigaste bilderna och de mest intressanta länkarna.

Men börja inte med länkarna då är risken att din publik genast hoppar vidare!

Du bör använda rubriker för att dela upp texten i vettiga bitar.

Fot

Foten ska innehålla uppgifter av den sort som avslutar ett brev - data om författaren och sidan. Det betyder att ditt namn och adress ska finnas här, kanske tillsammans med en e-postlänk eller telefonnummer. Datum då sidan sist ändrades och eventuell copyright-rad placeras här. När det gäller Websidor som tillhör företag och institutioner ska även sidans ägare anges. Gör du flera sidor är det ett bra tips att ha samma sidhuvud och sidfot på samtliga, så långt det är möjligt. Det spar arbete och gör att dina sidor får ett enhetligt intryck.

Ta papperet med punkterna och gå igenom det du skrivit. Kontrollera att det viktigaste finns med, men bli inte långrandig. Starta datorn, starta textbehandlaren och skriv in texten i ett nytt dokument. Spara det som nytt.htm

Innan du börjar koda din text ska vi titta på ett exempel som visar hur lätt det är att skriva HTML-kod. Skriv in den här texten i ett nytt dokument med din textbehandlare:

```
<HTML> <TITLE>Jannes Websida - allt om 50:talsbilar!</TITLE>
```

```
<H1>Detta är en rubrik!</H1>
```

```
Här ska det stå massor med intressanta saker!
```

```
Se! En rad.<P>
```

```
Och minsann! En till.<P></HTML>
```

Spara dokumentet (i ren text-format om du använder ordbehandlare)

Ge det namnet enkelt.htm

Starta Internet Explorer

Öppna menyn Arkiv

Välj Öppna (Open Document)

Leta upp enkelt.htm

Öppna och se!

På detta sätt kan du snabbt kontrollera vad som händer i ditt dokument varje gång du gör någon ändring. Spara först ändringen i dokumentet. Växla sedan från textbehandlaren till Internet Explorer och öppna dokumentet. Är det redan öppet måste du klicka på "refresh"-knappen (fjärde knappen från vänster i verktygsraden) för att Internet Explorer ska hämta den senaste versionen av dokumentet.

OBS!

Nu kan det hända att de "svenska" tecknen, alltså å, ä och ö, inte visas som de ska. Om Web-läsarprogrammet är korrekt inställt, så visas de rätta tecknen på skärmen. Har man valt teckenuppsättningen ISO 8859-1 blir tecknen korrekta. PC, Amiga, UNIX m.fl. datorer gör detta. Vill du vara säker på att alla mottagare ska få se de korrekta tecknen, ska du använda en s.k. escape sequence, och den ser ut så här för våra tre vanligaste specialtecken:

```
å=&aring;
```

```
Å=&Aring;
```

ä=ä
Ä=Ä

ö=ö
Ö=Ö

Tecknet & (ampersand) inleder sekvensen och ; (semikolon) avslutar den.
Detta ger möjlighet att visa tecken som inte finns i ASCII-uppsättningen samt tecken som annars skulle tolkas som kod. Ifall du vill använda &-tecknet i din text ska du skriva & annars tror Webläsaren att du börjar en escape sequence. Ser du inte de rätta tecknen på skärmen gör du så här:

Öppna dokumentet enkelt.htm
byt ut tecknen å, ä och ö
spara dokumentet
växla till Internet Explorer
klicka på refresh-knappen i verktygsraden

Nu visas de rätta tecknen.

Kodning

Var ska vi börja för att göra en fungerande Web-sida av din text? En bra början är att byta ut alla specialtecken i texten. Här ser du några av de viktigaste

Blanksteg:

!: !

": " eller "

#: #

\$. $

%. %

&: & eller &

*: *

<: < eller <

>: > eller >

§: §

©: ©

À: à eller à

Á: á eller á

å: â eller â

Nu kan du skapa ett nytt dokument och skriva in följande stomme. Spara det som index.htm - det ska bli din första Websida!

```
<HTML>
<BODY>
<HEAD>
<TITLE> titel</TITLE>
</HEAD>
<H1>rubrik</H1>
text första stycket
<P>
<H2>rubrik</H2>
text andra stycket
<P>
<ADRESS>
adress, e-post, telefonnummer
</ADRESS>

</BODY>
</HTML>
```

Nu ska du sätta in din text på de rätta ställena i stommen genom att klippa och klistra.

För att Web-läsaren ska veta att detta är HTML-kod måste vi sätta koden <HTML> först i dokumentet och avsluta det med </HTML>.

<BODY>...</BODY> är en kod som vi småningom ska använda för att sätta vissa egenskaper på texten i sidans "kropp".

<HEAD>...</HEAD> ska omge titeln.

<TITLE> ...</TITLE> är koden som omger det som ska visas i titelraden.

<H1>...</H1> gör att texten mellan koderna visas om en rubrik.

<P> (Paragraph) anger att nytt stycke börjar. Denna kod är ett av undantagen från behovet att avsluta med ett </P>. Det beror helt enkelt på att det nya stycket gäller fram till nästa nya stycke, och därför behöver det inte avslutas. (Detsamma gäller för
, som står för radbrytning. Texten fortsätter ju som vanligt efter radbrytningen.)

<H2>...</H2> gör att texten mellan koderna visas om en rubrik, en storlek mindre än H1.

<ADRESS>...</ADRESS> ger ett visst format åt adressuppgifterna. Vill du att varje uppgift ska stå på egen rad sätter du in koden
 efter var och en.

Vill du ha med en meritförteckning eller annan uppräknig på sidan? Då använder vi koden ... (Unordered List) . Efter skriver man koden framför varje post i listan. Glöm inte att sätta ett
 efter varje post samt att avsluta listan med ! Detta skapar en punktlista med indrag. Vill du i stället att posterna i listan ska vara numrerade, så använder du koden:

... (Ordered List)

Meritförteckningen ska alltså se ut så här:

```
<P><UL><LI>listpost<BR>
<LI>listpost<BR>
<LI>listpost<BR>
<LI>listpost<BR>
</UL>
```

Bilder

Du ska använda små bilder på din sida. Få Websurfare orkar vänta länge på att en bild ska laddas ned. Med små bilder menar vi sådana som består av en liten mängd data. Gränsen anses gå runt 30-50 Kilobyte, Kb. Det är nämligen bildens omfång i bytes, eller kilobytes (förkortat k) som bestämmer överföringstiden. Hur stor bilden är på skärmen, mätt i centimeter, betyder förstås en del, men bildens upplösning är oftast viktigare.

Vad är då upplösning? Det hänger ihop med hur bilden är uppbyggd. En tryckt bild i en tidning sedd genom förstoringsglas består av små färgfläckar. Om fläckarna är tillräckligt många och sitter tillräckligt tätt flyter de ihop till en bild. Samma sak gäller för datorskärmen. Skärmens yta är indelad i ett mönster av små punkter som bygger upp bilden på samma sätt som i tidningen. En WWW-bild består av data som anger punktens plats i rutmönstret samt hur punkten ska se ut - vilken färg (eller gråhet) den ska ha.

Man kan säga att upplösningen är ett mått på hur detaljrik en bild är. Ju högre upplösning, desto flera detaljer syns. När bilden omvandlas till en datafil delas den in i fyrkantiga områden - pixlar. Ju tätare pixlarna sitter, desto noggrannare blir avbildningen, men på en Websida behöver man inte större upplösning än skärmen kan visa - 70-75 pixlar per tum.

8-bitarsfärg och 24-bitarsfärg står för det antal databitar man använder för att beskriva färgen på bildens enskilda pixlar. Ju flera bitar man använder, desto flera färger kan skärmen visa på en gång. 8-bitars färg ger 8 x 8 färger - 256 stycken samtidigt. Men de 256 färgerna kan var utvalda bland miljoner.

På WWW är GIF och JPEG de vanligaste bildformaten numera. GIF (Graphic Interchange Format, filtyp .gif) är bäst för bilder med ett fåtal färger - knappar, linjer m.m. JPEG (Joint Photographic Experts Group, filtyp .jpg) är en standard för kompression av 24-bitars färgbilder. Kompression innebär enkelt uttryckt att man minskar bildens omfång genom att ta bort upprepningar. På skärm försämras bildkvaliteten inte särskilt mycket av kompression. JPEG ger bäst återgivning när det gäller bilder av fotokaraktär.

Bilden ska alltså uppfylla dessa krav:

- _ Upplösningen ska vara samma som skärmens, dvs. 70-75 pixlar per tum.
- _ Formatet ska vara GIF eller JPEG, dvs. filtypen ska vara .gif eller .jpg

Om du har tillgång till en bildinläsare, en scanner, är det enkelt att ordna bilder till din Websida. Exakt hur man bär sig åt står att läsa i manualen till scannern och programvaran som man styr den med.

Det viktigaste vid själva inläsningen i scannern är att du har tänkt igenom hur bilden ska användas och hur stor den ska vara på sidan. Ska den vara större eller mindre än originalet är det bäst att ändra skalan redan vid inläsningen. Det är bättre att scanna in bilden i 200-300 pixlar per tum så att du kan ställa in skärmupplösningen just före konverteringen till GIF. För att kunna

göra GIF-konverteringen måste färgläget ändras till Dekorfärg, och då måste du ange hur du vill ha bilden. Du ska använda s.k. "adaptiv palett" . Då väljs de 256 färgerna som GIF-formatet tillåter enbart bland de nyanser som förekommer på bilden. Till en havsscen i blått och grönt används alltså en färgtabell med 256 blå och gröna toner, vilket ger ett avsevärt bättre resultat. Gör du en JPEG får du välja hur hård kompression som ska användas. Om du inte har tillgång till en scanner finns det andra källor där du kan få tag i digitala bilder och WWW är den viktigaste källan: Du kan hitta otaliga ikoner, illustrationer, linjer och annan grafik som du får använda gratis.

Bilden ska ligga i samma katalog/mapp som det HTML-dokument den hör till. Du placerar in bilden i din text med koden (Image). Detta är den första kod vi använder som har attribut. Ett attribut är ett tillägg i en HTML-kod som på något sätt förändrar eller preciserar hur koden ska tolkas av Webläsaren.

Attributet är SRC= (Source) följt av bildens namn. Bilden står till vänster om den föregående texten och med underkanten på samma rad, vilket är HTML:s standardinställning. Om du inte anger något annat placeras bilden på detta sätt, men du kan välja flera andra inställningar genom att skriva in attributet ALIGN="TOP" (eller MIDDLE alt. BOTTOM) i koden så här:

```
<IMG SRC="bild.gif" ALIGN="TOP">
```

Prova att skriva in detta attribut och se vad som händer! Om du vill vara hygglig mot folk som använder textbaserade Web-läsarprogram kan du tillfoga en text som beskriver vad bilden föreställer. Då använder du attributet ALT=text på detta sätt:

```
<IMG SRC="bild.gif" ALIGN="TOP" ALT="en bild">
```

Vill du skriva kommentarer i ditt HTML-dokument som inte visas av Webläsaren, så börjar du kommentaren med: <!-- och avslutar den med -->, som nedan:

```
<!--här ska jag sätta in en snygg bild när jag får tid-->
```

I mera komplicerade dokument är detta ett utmärkt sätt att notera vad du har gjort och vad du har tänkt göra. Om du dessutom börjar på ny rad för varje ny funktion blir det mycket lättare att hitta i dokumentet.

Så länge som bildfilen finns i samma mapp som HTML-dokumentet. Men du kan också använda bilder som finns lagrade på andra platser. Då kan bildens adress se ut så här:

```
<IMG SRC="http://www.xxx.se/bildarkivet/bilden.gif"ALIGN="TOP">
```

Om du inte har din internet-anslutning öppen så kan Internet Explorer inte hitta bilder på Internet utan sätter in den generiska bildsymbolen med frågetecknet. Samma gäller förstås om bilden har blivit flyttad till en annan server eller en annan mapp. Länkar måste hållas uppdaterade!

Länkar

Det är länkarna som gör Webben! Du klickar på en länk och din Webläsare ger sig iväg efter ett nytt dokument - eller ett annat ställe inom samma dokument. Det finns två sorters länkar: Fysiska och relativa. En fysisk länk pekar till ett ställe utanför din websida och anger en fullständig adress. Vill du inte bara visa den påhittade bilden vi nyss nämnde, utan skicka iväg dina besökare till det ställe där den finns lagrad, kan du skriva så här:

```
<A HREF="http://www.xxx.se/bildarkivet/bilden.gif"> SE BILDEN! </A>
```

En relativ länk kallas så därför att den relaterar till det som finns i samma katalog/mapp som Web-sidan. Om du vill länka till något som ligger i samma katalog/mapp anger du bara filnamnet. Riktat sig länken mot något på samma server kan du ange sökvägen relativt serverns dokumentrotkatalog.

<A> ... är alltså koden för en länk eller en fästpunkt. Den har alltid ett attribut: HREF (länk) eller NAME (fästpunkt) (eller båda). Vill du lägga in en länk som för läsaren tillbaka till sidans övre del så skriver du in följande någonstans i slutet av sidan:

```
<P> <A HREF=#TOP">Upp igen&#33;</A>
```

Nu har vi märkt texten Upp igen! som en länk till en text som vi tänker döpa till "TOP". Det gör vi genom att välja en text längst upp på sidan som mål för länken. Vi omger den med motsvarande kod, så att den ser ut så här:

```
<A NAME="TOP"><H1>text</H1></A>
```

Spara dokumentet när du har ändrat det, växla till Internet Explorer och klicka på Reload. Rulla till sidans fot, och du ser att orden "Upp igen!" har blivit en länk. Klicka på länken, och du ser sidans huvud igen! Om det inte fungerar, så kontrollera att koderna inte har fått mellanslag på fel ställe. Om Internet Explorer istället rapporterar att den inte kan hitta filen "TOP" så beror det sannolikt på att du har glömt #-tecknet före "TOP"

Vad är en URL?

Den som ger sig ut på Webben blir snart översköld av förkortningar. En vanlig förkortning som vi redan använt är URL, som alltså står för Uniform Resource Locator. Det betyder ungefär "standardiserad resurslokalisering", men vi kallar dem oftast för "adresser". Något förenklat är en URL inget annat en förlängning av filnamnet som gör att den kan hittas i nätverket. Det finns många typer av URL, eftersom de har olika utseende beroende på vilket slags resurs de pekar på.

Vi har redan använt en URL: <http://www.xxx.se/bildarkivet/bilden.gif> är just en sådan. Den börjar med förkortningen HTTP, vilket betyder HyperText Transfer Protocol. HTTP är det protokoll (överföringsmetod och regelverk) som levererar WWW-sidor, men allt som finns på Internet kan pekas på. Du kan t.ex. lägga in länkar till FTP-servrar där folk kan hämta filer.

E-post/E-MAIL

Inom ämnet länkar faller också den sista delen av din blivande sida: E-postfunktionen. Den utgörs av en särskild länktyp, MAILTO, som startar ett e-post-program på servern där sidan är placerad. Koden ska se ut så här:

```
<A HREF="MAILTO:jag@internet.se>email">
```

Skriv in koderna i exemplet index.htm. Spara dokumentet, växla till Internet Explorer och klicka på knappen Reload. Nu framträder ordet "email" som en länk. Klickar du på länken, så kommer det upp ett postformulär att fylla i och skicka in. Varje WWW-sida bör ha denna möjlighet att snabbt och enkelt tala om för Webmakaren vad man tycker om sidan!

Det finns ett antal regler även när det gäller länkar. Länka inte till bilder eller programvara utan att ange filens storlek. Kontrollera länkarna ofta! Det fruktade "Error 404 file not found" irriterar surfarna något otroligt.

Mera textformatering

Texten i din sidkropp utgör ett enda block där inget ord drar till sig mera uppmärksamhet än något annat. Skulle man vilja lägga mera vikt vid något ord eller mening utan att ta till rubriker, så kan man göra det på ett flertal sätt.

`...` (bold) skapar fetstil.

`<I>...</I>` (Italic) skapar kursiv (lutande) stil.

`<U>...</U>` (Underline) ger understruken stil

`...` (Emphasis) Emfas ger ofta samma resultat som `<I>...</I>`, men du bör använda `` ifall det du kursiverar har särskild betydelse genom hela dokumentet.

`...` Stark emfas framhäver den aktuella texten så kraftigt som möjligt.

`` gör den följande texten till en listpost. I exemplet har vi gjort en punktlista genom att innesluta listposterna i en `...`-kod, men `` används även i andra listtyper som t.ex. `...` vilken ger en numrerad listning.

`<BLOCKQUOTE>...</BLOCKQUOTE>` används när du citerar ett längre stycke text.

Grundregeln är att använda dessa metoder att skapa uppmärksamhet sparsamt och med urskiljning. Om vartannat ord är kursiverat förlorar markeringen sin effekt.

Linjer

Horisontella linjer består inte av text, men vi tar upp dem i detta sammanhang eftersom de är mycket användbara för att dela upp och gruppera texten på sidan. De ger även viss "luft" över och undertill. Det behövs för att göra en Websida åskådlig. Det vanligaste felet när man konstruerar en sida är att man tränger ihop sidan för mycket.

`<HR>` skapar en horisontell linje med fönstrets bredd. Internet Explorer visar som standard en skuggad linje som ger ett visst 3D-intryck, men låter dig också bestämma linjens bredd, tjocklek och placering med hjälp av olika attribut:

`<HR NOSHADE>` ger en oskuggad svart linje.

`<HR WIDTH=(värde i procent) >` ger en linje med angivet procenttal av hel bredd.

`<HR SIZE=(tal)>` SIZE ändrar bredden genom att sätta in ett tal. 7 ger ett mycket brett streck, 1 är standard.

`<HR ALIGN=(LEFT/RIGHT/CENTER)>` ALIGN låter dig ställa strecket mot vänster eller höger marginal, alternativt centrera det.

Attributen kan kombineras:

`<HR WIDTH=50% SIZE=5 ALIGN=LEFT>` Denna kod ger ett tjockt vänsterställt streck med halva normalbredden. Detta är en bra metod för att få mera "fri luft" på din sida.

Nu ska du försöka dela upp din sida i lagom stora bitar med hjälp av `<HR>`-kommandot. I exemplet har vi använt vanliga `<HR>`-linjer och en `<HR WIDTH=50% SIZE=5 ALIGN=LEFT>`. Prova att skilja de olika textdelarna åt med de här koderna. Skriv in koderna på lämpliga ställen i dokumentet, spara dokumentet och växla till Internet Explorer som tidigare. Klicka på knappen Reload och se om du har gjort rätt.

Tabeller

De flesta människor tänker på tråkiga faktauppställningar när man nämner ordet "tabeller", men inom HTML kan tabeller användas på många sätt förutom att strukturera fakta. Tabellkoderna kan också användas för att skapa imponerande sidlayouter, och kan ge ökad kontroll även över bildplaceringar. Du ska vara medveten om att det finns Web-läsarprogram som inte klarar av att visa tabeller, men Internet Explorer och Netscape Navigator gör det. Det betyder att 90-95% av alla Websurfare får se tabellen som du har skrivit den, så det finns ingen anledning att inte prova detta sätt att strukturera din websida.

Vi ska experimentera med att göra om meritlistan till en tabell i stället för den punktlista som nu finns på sidan, men först går vi igenom de koder som bygger upp tabellen.

En tabell består av celler (rutor, "cells") ordnade i rader (vågräta, "rows") och kolumner (lodräta, "columns"), precis som i en tryckt tabell. Tabellen innesluts av koden:

```
<TABLE...></TABLE>
```

Detta är alltså huvudkoden för en tabell. Internet Explorer ignorerar andra tabellkoder som inte är inneslutna av denna kod. De tre punkterna betecknar att tabellkoden kan förses med olika attribut.

<TR...></TR> står för "Table Row" och skapar en tabellrad. Antalet rader i en tabell bestäms av hur många TR-koder som satts in mellan <TABLE...> </TABLE>-koderna. TR-koden kan ha både ALIGN och VALIGN-attribut, som vi ska se längre fram. Använder man dessa attribut så gäller de för alla cellerna i denna rad.

<TD...></TD> betyder "Table Data". Mellan dessa koder placerar du innehållet i en enskild cell. Raderna i din tabell behöver inte innehålla samma antal celler - de kortare raderna fylls automatiskt ut med tomma celler som placeras till höger i tabellen. Inom cellen kan du använda alla de HTML-koder som förekommer i dokumentets kropp. En cell kan innehålla bilder, text, listor - ja, till och med en tabell i tabellen!

Cellens innehåll får automatiskt attributen ALIGN=left (vänsterställd) och VALIGN=middle (centrerad). Har du satt in andra värden i de omgivande <TR...></TR>-koderna så gäller dessa, om du inte angett andra värden för just denna cell.

När cellen innehåller text får du automatisk radbrytning (texten bryts och börjar om på ny rad när utrymmet tar slut) om du inte förhindrar detta genom att ange attributet NOWRAP.

<TH...></TH> betyder "Table Header" och skapar en rubrik-cell där texten automatiskt är centrerad och visas i fetstil. För övrigt fungerar den precis som en datacell. Vill du att cellen ska sträcka sig över hela tabellen (som i skissen nedan) måste du ange attributet COLSPAN=(antalet kolumner i tabellen).

<CAPTION...></CAPTION> skapar en cell där man kan placera en text som beskriver tabellen. Den är inte obligatorisk, men använder du denna kod ska den placeras innanför <TABLE...></TABLE>-koderna, men inte innanför <TR...></TR> eller i någon cell. Koden har automatiskt ALIGN=TOP, men om man så önskar kan man skriva in ALIGN=BOTTOM. Texten är alltid centrerad och radbryts automatiskt för att passa cellens bredd.

Tabellens attribut

Med dessa attribut kan du förändra utseendet på tabellen och de celler som ingår i den. Experimentera gärna! I värsta fall blir det väldigt fult, men någon skada kan du inte åstadkomma...!

BORDER hör hemma i Table-koden: `<TABLE BORDER></TABLE>`. Detta attribut skapar ramar kring alla celler i tabellen. Om man inte använder BORDER får tabellen ingen ram, men Internet Explorer lämnar plats för den, så att tabellen får samma storlek med och utan ram. ALIGN styr textens placering när det används med TR, TH eller TD-koderna. Du kan ange ett av tre alternativ: LEFT (jämn vänsterkant, normalläge) CENTER (centrerad) och RIGHT (jämn högerkant).

OBS! Inom en `<CAPTION...></CAPTION>`-kod används ALIGN för att styra cellens placering i tabellen. TOP placerar den överst, BOTTOM underst. Cellen hamnar överst om du inte använder ALIGN.

VALIGN styr textens placering i höjddled när det används inom TR, TH eller TD-koderna. Du kan välja mellan värdena TOP (överst), MIDDLE (centrerad) och BOTTOM (underst). Inom TR-koderna kan du också använda värdet BASELINE för att ange att tabellradens celler ska ligga på samma baslinje.

NOWRAP inom en TH- eller TD-kod förhindrar att automatisk radbrytning sker. Används med försiktighet, eftersom det kan orsaka att cellerna blir mycket, mycket breda...

COLSPAN kan förekomma inom en TH- eller TD-kod och anger hur många kolumner cellen får sträcka sig över i horisontal led. Standardvärdet är begripligt nog 1.

ROWSPAN anger över hur många rader cellen ska sträcka sig. Även här är standardvärdet 1. Anger du ett tal som är så stort att det inte finns tillräckligt många rader definierade med `<TR></TR>`-koder, så kapas cellen där raderna slutar.

Det är fullt möjligt att ange COLSPAN- och ROWSPAN-värden som gör att cellerna går in i varandra, men resultatet blir ingen datorkatastrof utan bara en väldigt ful tabell.

Finjustering av tabellen

Dessa attribut placeras i `<TABLE>`-koden. Ett exempel: `<TABLE BORDER=5></TABLE>`.

Alla värden räknas i antal pixlar.

BORDER=(VÄRDE) ger dig möjlighet att variera utseendet på tabellerna. Det är särskilt lämpligt om du använder tabeller inuti en annan tabell - något som fungerar alldeles utmärkt. En huvudtabell med BORDER=4 och en undertabell med BORDER=1 ser bättre ut än om båda har samma värde. Du kan också skapa mycket kompakta tabeller genom att sätta värdet till 0. Då försvinner det utrymme som från början reserverats för ramarna.

CELLSPACING=(VÄRDE) låter dig fintrimma avståndet mellan cellerna. Standardvärdet är 2.

CELLPADDING=(VÄRDE) gör det möjligt att bestämma hur mycket "luft" det ska vara kring cellernas innehåll. Standardvärdet är 1 - ta till mera om texten verkar "trängd".

Celler som saknar innehåll får inga ramar. Vill du skapa en inramad cell utan synligt innehåll kan du t.ex. sätta in koden `<TD>
</TD>` eller `<TD> </TD>`.

Det går numera att förse cellerna med annan färg än sidans bakgrundsfärg, även om mottagaren

måste ha Internet Explorer 3.01 eller högre för att se dem på det sättet. Du kan ange färg för cellerna i en hel tabell, färglägga en enskild cell eller använda båda metoderna samtidigt.

Färg

Din sida behöver inte ha grå bakgrund. Den kan ha vilken RGB-färg som helst, liksom texten och länkarna. Sidan kan också ha en bild som bakgrund, men var försiktig - det är lätt att göra sidan fullständigt oläslig!

Den grå standardbakgrunden är vilsam för ögat och ger lagom kontrast till den svarta texten. Vit text på svart bakgrund kan vara aningen för skarp, men en svagt grönaktig text kan vara alldeles rätt. Som du märkt är det lätt att experimentera med sin sida, och det är just vad du måste göra för att hitta rätt.

Färgerna du ser på skärmen skapas av de tre färgerna Rött, Grönt och Blått. Detta system kallas därför RGB-systemet. Text- och bakgrundsfärger bestäms normalt med en sexsiffrig hexadecimal kod, men på sistone har man tagit fram ett antal namngivna färger som gör att du slipper slå i tabeller och räkna fram färgvärden.

För att ändra färg på bakgrunden använder vi attributet BGCOLOR till koden BODY på detta sätt:

```
<BODY BGCOLOR="#RRGGBB"> dokument här<BODY>
```

Observera att färgvärdet alltid ska inneslutas av raka citattecken! Använder du ett ordbehandlingsprogram som är mera avancerat än Noteringsblocket (PC) och Skriv Text (mac) så måste du kontrollera att du verkligen får raka citattecken, inte de typografiskt riktiga, "krulliga" citattecknen! Web-läsaren känner inte igen dem, men försöker ändå tolka koden. Resultatet kan bli mycket bisarrt. Om Internet Explorer visar helt andra färger än de som koden borde motsvara, så är detta den vanligaste orsaken.

Texten färgsätts på liknande sätt:

```
<BODY TEXT="#RRGGBB"> dokument här<BODY>
```

Länkar kan också färgsättas med attributen LINK, VLINK och ALINK. Om du inte anger nya färger, så är länkfärgen LINK blå. Länkar som du har följt (VLINK, visited link) är lila och de länkar (ALINK, active link) du klickar på blir röda. Vi föreslår att du prövar följande färger:

```
<BODY BGCOLOR="#4CB5F8" BODY TEXT="#FFFFFF">dokument här<BODY>
```

Skriv in koderna på lämpliga ställen i dokumentet index.htm, spara dokumentet och växla till Internet Explorer som tidigare. Klicka på knappen Reload och se vad du tycker om resultatet!

Aningen för liten kontrast, eller hur? Ändra BODY TEXT till "#000000" istället - det är grundinställningen. "#C0C0C0" är lika med den standardinställda grå bakgrundsfärgen, om du föredrar den!

Namngivna färger

Internet Explorer tillåter numera att man anger färger med namn. Du kan alltså skriva:

```
<BODY BGCOLOR="red" BODY TEXT="white">dokument här<BODY>
```

Då får du vit text på röd botten. Andra färger du kan prova med är dessa:

yellow=gul, blue=blå, maroon=mörkröd, olive=olivgrön, navy=mörkblå, purple=blåröd,

teal=grågrön, gray=grå, silver=ljust grå, lime=gulgrön, fuchsia=ljus violett, aqua=ljusgrön

Detta gäller inte bara de färger du anger för hela sidan, som i det föregående avsnittet, utan också utvalda delar av texten. Då använder du koden:

```
<FONT COLOR=yellow> några ord i gult</FONT>
```

Bakgrundsbilder

Du har säkert sett många sidor med bilder som bakgrund. Det är lätt att åstadkomma. Du väljer ut en bild, som i exemplet heter bakgr.gif. Bilden lägger du i samma katalog/mapp som sidans HTML-dokument. Sedan byter du ut BODY BGCOLOR-attributet mot BODY BACKGROUND= bakgr.gif.

Du sparar index.htm som vanligt, växlar till Internet Explorer och klickar på refresh-knappen, så får du se hur Web-läsarprogrammet lägger bakgr.gif kant i kant så att bilderna täcker hela bakgrunden.

Lämpliga bakgrundsbilder som du får använda gratis finns att hämta på Internet. Tänk bara på att välja en bakgrundsbild med låg kontrast, dvs. med små skillnader mellan den ljusaste och den mörkaste delen. Den bör inte heller vara allt för färgrik, för då får du problem med att hitta en textfärg som går att läsa mot den bråkiga bakgrunden. Även här gäller det att experimentera tills du blir nöjd.

Att tänka på

Du ska titta på och lära dig av andras WWW-sidor - men du får inte kopiera. Du får inte heller använda dina sidor till att uppmana till brott eller själv begå kriminella handlingar genom att t.ex. sprida förbjuden pornografi eller bedriva hets mot folkgrupp.

WWW är naturligtvis den plats där det finns mest information om HTML-författande. Det tar inte många minuter att navigera sig fram till det man vill veta! Använd någon av Webbens många söktjänster och gå till kategorin "computers" , "software" , "WWW" , "HTML Authoring" och börja följa länkar. Inom kort har du tillgång till allt du någonsin kan behöva. Du kan också hitta mycket användbart på Usenet-grupper som har HTML-författande som ämne.

Publicera sidan!

Du är nu nöjd med din sida och ska ladda upp den till Telenordias server, så att den blir tillgänglig för alla Internets användare. Ladda upp betyder att du överför en fil från din dator till en annan - Telenordias WWW-server - med hjälp av ett FTP-program. FTP står för File Transfer Protocol och är den överföringsstandard som används på Internet. Om du redan har använt Fetch är det en mycket enkel operation, annars bör du först läsa detta avsnitt eller gå till Telenordias hemsida. Under Support (WWW finns det utmärkta instruktioner för om hur detta ska gå till.

De online-instruktioner för Fetch som du kan hitta på Telenordias hemsida är så bra och enkla att följa att vi här bara ska beskriva proceduren i korthet: Du startar det aktuella programmet och börjar med att ange användarnamn och password. Sedan skapar du en förbindelse till ftp.tninet.se. Därefter vill programmet att du markerar de filer som är aktuella för att laddas upp. Du kan även ta bort filer i din katalog genom att markera dem och välja Delete, men det är onödigt om du har döpt din sida till index.html. Laddar du upp en fil med samma namn som en befintlig, så ersätts den äldre versionen i katalogen av den nya. Det är med andra ord mycket enkelt att uppdatera sidan så snart du förbättrat eller ändrat den. Men allra först ska du testa att allt ser ut som det ska, att länkarna fungerar och att man kan skicka e-post till dig från sidan. Du kan också skicka sidans adress till en on line-valideringstjänst på WWW - sök på "validation services" så hittar du flera alternativ. Be också några vänner att hjälpa till med att testa sidan. Efter varje prov rättar du förstås felet och uppdaterar sidan.

OBS! Ett vanligt nybörjarfel är att glömma att klicka på Reload när man gjort en ändring. Det måste du göra, för annars tar Internet Explorer upp informationen som finns lagrad i programmets cache sedan förra gången du tittade på sidan, och då syns ingen skillnad. Naturligtvis kan du använda din personliga sida som mall för en utbyggd Website. Du kan göra ett separat dokument av vart och ett av delämnena på den gamla sidan, och länka dem till en ny välkomstsida (eller hemsida). Använd samma sidhuvud och sidfot för alla sidorna i din Website. Det är inte bara arbetsbesparande, utan ger också ett enhetligt intryck. Dessutom är det så att när en bild väl har laddats ned i Internet Explorers cache-mapp kan den användas hur många gånger som helst utan att öka laddningstiden.

Tänk på att en länk till hemsidan ska finnas på varje sida! Länken leder besökaren tillbaka till en känd punkt. Kringirrande besökare tröttnar snart!

Annonsera!

Om du vill att din WWW-sida ska bli läst av massorna så gör du helt enkelt en annons med följande information:

- Vem som äger Websidan
- Kontaktinformation - telefonnummer och e-postadress
- Är Websidan klar eller under konstruktion?
- Adressen till Websidan
- Sammanfattning av innehållet

Skicka den till nyhetsgrupper som t.ex. comp.infosystems.www.announce, och till Yahoo! Gå till <http://add.yahoo.com/new> och klicka på add URL, så hittar du många flera möjligheter att sprida budskapet. Men saker och ting förändras ohyggligt snabbt på WWW, så om denna URL har blivit gammal klickar du bara på Whats New och fortsätter därifrån. Du kan även gå till adressen www.submit-it.com. Detta är en lista över de vanligast och största sökmotorerna på nätet, och gör det enkelt för dig att snabbt registrera din hemsida.

Tyvärr är det nog så att din sida måste vara extremt vinklad eller mycket informationstung om du ska ha en chans att synas bland de tusentals nya sidor som dyker upp på WWW dagligen.

När du kan grunderna i HTML kan det vara dags att skaffa något av de många editor-program som hjälper till att göra kodningen snabbare. En editor är ett program som åstadkommer detta genom att helt enkelt sätta in den kod du valt från en meny där du markerat att du vill ha den. När det gäller att sätta in länkar och bilder får du göra dina val från menyer där alla de olika variablerna kan anges. Oftast kan du också gå in och göra manuella ändringar i koden.

Det finns en otrolig massa editors. Många är share- och freeware, som man kan hämta hem gratis eller nästan gratis, men bara av kommersiella program finns det mer än 40 för Windows, ett 20-tal för Macintosh och någon handfull för DOS. Då har vi inte ens tagit upp det som finns för Unix, NeXT och de andra systemen.

Du kan också göra WWW-sidor genom att konvertera dokument skapade i andra program. Det finns konverterare som gör WWW-sidor av MS Word-dokument, av kalkylblad från Excel, från QuarkExpress-sidor och FrameMaker-filer, men också en fullständig uppsjö av program som arbetar på andra håll och omvandlar HTML till vadhelst du kan tänkas behöva. Även här är Webben sin egen resurs. Sök på Software, WWW, HTML Authoring och HTML Editors, så är du snart djupt inne i en labyrint av mjukvara!

Netikett - umgängesregler för Internet

Du vet förmodligen att du måste uppföra dig på ett visst sätt för att bli accepterad i en grupp. De flesta människor har blivit uppfostrade att bete sig på ett sätt som godtas i de flesta sammanhang, men senare i livet förstår man att olika regler gäller i olika grupper. Förutom de skrivna regler som vi kallar lagar finns det en mängd oskrivna, och de kan variera starkt mellan olika grupper och samhällsskikt. Det räcker med att du lämnar din invanda omgivning för att märka att det ställs andra krav på dig, och i ett annat land kan skillnaderna vara så stora att du har svårt att fungera som vanligt. Inom Internet och dess olika nivåer finns det många olika kulturer. De är inte så olika vår egen, men alla har sina egna regler.

En del av reglerna kommer från värderingar som fanns inom de grupper som i början befolkade Internet, andra beror på tekniska förhållanden. För att umgås friktionsfritt med de miljontals människor som du kommer i kontakt med på nätet måste du följa vissa etikettsregler. Att bryta mot dem kan få obehagliga konsekvenser allt från störtfloder av arga E-post till att du får ditt konto avstängt.

Internet är för all del en virtuell värld, men det förekommer brott mot lagar och förordningar även där. Sådana brott bestraffas i den verkliga världen, men det är en klen tröst för de drabbade. Därför bör du också lära dig en del säkerhetsregler och hur du ska tillämpa dem.

Så länge du är artig, försynt och försiktig kommer du att klara dig bra.

Kommunikation

Att kommunicera med andra är Internets huvudfunktion. Det kan ske i grupp som på en Usenet-grupp eller på en IRC Chat-kanal eller i dialog med en människa i taget, genom t.ex. e-post. Gentemot en annan människa bör du naturligtvis använda samma artighet och hyfs som om ni samtalade ansikte mot ansikte, men det räcker inte alltid. Kroppsspråk och tonfall är mycket viktiga beståndsdelar i en dialog, och sådant kan inte (ännu) överföras via Internet. Därför måste du vara extra försiktig och noggrann med vad du skriver, säger och gör. Risken att bli misstolkad är betydligt större än i ett vanligt samtal. Ironi och sarkastiska uttalanden bör undvikas.

När du kommunicerar med flera människor samtidigt, som t.ex. när du för en diskussion på en Usenet-grupp, finns det ytterligare några saker du bör tänka på för att inte uppfattas som en klumpig idiot. Mera om det nedan.

e-post

nyhetsgrupper

mailinglistor

säkerhet

E-post

De flesta reglerna kring elektronisk post har att göra med viktiga saker som tid och pengar. Kom ihåg att kostnaden för ett E-post betalas både av mottagaren och avsändaren. Stora, omfattande e-mail kostar både tid och pengar, särskilt om mottagaren betalar sin Internet-koppling per minut eller överförd datamängd. Detta är vanligt särskilt i USA. Att skicka på folk oönskade meddelanden är inte heller artigt.

Sänd inte långa E-post meddelanden utan att varna mottagaren genom att skriva "long" i ämnesraden (subject)! Allt över 100 rader räknas som långt.

Sänd inte bilagor som är större än c:a 50 Kb

Sänd inte konfidentiella (eller mycket personliga) meddelanden som E-post! E-post är inte skyddad mot obehöriga, såvida du inte använder någon form av kryptering (kodning). Ta som regel att aldrig skriva något i ett E-post meddelande som du inte skulle skriva på ett vykort!

Skriv aldrig ENBART MED STORA BOKSTÄVER! Det är som att SKRIKA HÖGT!

Alla E-post bör ha ämnesraden ("subject") ifyllt för att mottagaren ska veta vad e-posten gäller! Några ord räcker; det underlättar både för mottagaren och dig!

Sänd aldrig ut stora mängder information till folk som inte begärt att få den. Det är också oartigt att be om om hjälp och information från människor vars namn du t.ex. hittat på newsgrupper.

Om du vidarebefordrar ett meddelande får du inte ändra ordalydelsen i det du citerar. Är det ett personligt meddelande ska du be om tillåtelse innan du vidarebefordrar eller offentliggör det.

När du använder svarsfunktionen ("reply") för att svara på E-post ska du bara spara så mycket av originaltexten att sammanhanget är klart. Det betraktas som slött och slarvigt att behålla hela originaltexten.

Tänk på upphovsrätten när du offentliggör andras verk helt eller delvis på nätet. I de flesta fall krävs tillstånd för att återge text, bilder, musik och annat som omfattas av upphovsrättslagarna. All hantering av annan mjukvara än freeware och shareware (gratis- och nästan gratis-programvara) är olaglig.

Använd signatur! De flesta mailprogram låter dig skriva en .sig-fil där du anger din E-postadress och kanske ytterligare några sätt att nå dig. Det finns nämligen posthanterare på nätet som tar bort adress- och routing-informationen i ditt E-post meddelande. Många användare lägger till visdomsord eller citat som de tycker ger en uppfattning om deras person - men håll gärna din .sig under 4-5 rader!

Nyhetsgrupper

När du kommunicerar med grupper bör du först och främst tänka på de regler som gäller E-post, men det finns mera att hålla i tankarna. Som alltid bör du tänka på mottagaren när du skriver ett meddelande, men när du riktar dig till en grupp är det ännu svårare.

Du bör läsa mailinglistor och Newsgrupper länge och väl innan du ger dig in i debatten. Läs gruppernas FAQ. (FAQ - se ordlistan.)

Tänk på att stora grupper människor över hela världen läser dina inlägg - kanske också din arvtant eller din blivande chef. Kom ihåg att inläggen på mailinglistor och Newsgrupper ofta arkiveras! Det du skrivit kan finnas kvar under långa tider.

Grundreglerna är dessa:

Sänd aldrig meddelanden om du inte har något att tillföra. Så kallade "Me too!"-inlägg ("Instämmer med föregående talare") stämplar dig som ett obotligt fall.

Skriv kort och håll dig till ämnet! Att byta ämne mitt i ett inlägg är inte populärt.

Var inte petig! Ingen blir gladare om du använder nätresurser till att klaga på stavfel och omkastade bokstäver - tvärtom.

Försök lista ut vilka regler som gäller för just denna grupp när det gäller ämnesrader o.s.v.

Använd inte svarsfunktionen ("reply")! Det kan innebära att meddelandet går till ursprungsavsändaren - som kan vara en mailinglista eller en grupp! Skriv hellre in adressen för hand, så slipper du göra bort dig och irritera tusentals människor i onödan.

Fall inte för "flamebait"! "Flame" är beteckningen på ett rasande argt E-post, eller news-inlägg, och det är inte ovanligt att det sänds in otroligt stupida meddelanden - "flamebait" - i rent provokationssyfte. Detta händer särskilt på de mera kontroversiella Newsgrupperna, och förhoppningen är naturligtvis att de indignerade "flammorna" ska blockera konstruktiva inlägg. Vissa är så korttänkta att de sänder in uppmaningar att inte svara på "flamebait. De enda grupperna där det är tillåtet att vara otrevlig i är de grupper som innehåller ordet flame, t ex tnet.flame. I dessa grupper är det tillåtet att säga nästan vad som helst.

Tänk först och svara sedan! Blir du riktigt ilsken kan du gott sova på svaret innan du skickar iväg det. Kom ihåg att ditt meddelande kan läsas av många tusen människor över hela världen. Detta innebär också att du bör försöka vara så global som möjligt - tänk på att alla lokala referenser (från sättet att skriva datum till tonfall och slanguttryck) kan missförstås.

"Crossposting" - att skicka samma inlägg till flera grupper samtidigt - är inte så bra. Få grupper har så mycket gemensamt att en "crossposting" är meningsfull. Dessutom filtrerar många värddatorer bort meddelanden riktade till mera än 5-6 grupper, eftersom detta är ett av kännetecknen på oönskad reklam så kallade spam (se ordlista).

Kommersiella erbjudanden hör hemma på vissa grupper och inte på andra. Ta reda på vad som gäller innan du går ut med sådant.

Mailinglistor

En mailinglista är ett diskussionsforum där man deltar genom att prenumerera på listan. När du prenumererat kommer alla inlägg på listan till dig via E-post, och du sänder in dina bidrag på samma sätt. Hur det går till att påbörja och avsluta en prenumeration kan variera, men det vanligaste är att du sänder in ett E-post med en viss text i ämnesraden, t.ex. "subscribe z-list". När du vill att prenumerationen ska upphöra, så gör du oftast likadant, men med "unsubscribe z-list" i ämnesraden. Det finns dock varianter, så du bör alltid spara ditt första meddelande från listan - där finns som regel instruktioner om hur man gör. För övrigt bör du noga studera meddelandena för att bli förtrogen med gruppens regler och värderingar innan du ger dig in i några diskussioner. Det finns dock några saker du bör tänka på:

Skicka dina prenumerationsmeddelanden (påbörja/avsluta) till rätt adress! Många listor kan vaska fram den sortens meddelanden på egen hand, men inte alla.

Spara dina prenumerationsmeddelanden, så att du vet hur du ska stänga av prenumerationen. Glöm inte att stänga av dina prenumerationer om du inte kan hämta din E-post under en period!

Tänk (återigen) innan du skickar iväg ett inlägg! Det är oftast omöjligt att radera ett insänt meddelande.

Titta noga på "svar till"-raderna ("reply to") innan du använder svarsfunktionen för att besvara ett inlägg. Auto-svar går oftast ut till alla som prenumererar på listan. Det brukar sällan uppskattas.

Skicka aldrig in stora mängder information till en lista om du i stället kan ange en pekare till WWW-sidor eller FTP-arkiv där informationen kan hämtas! Finns inte den möjligheten, så dela upp informationen i hanterliga bitar. Vet du inte vad som är brukligt på just denna lista bör du fråga först.

Vissa mailinglistor är privata. Skicka inget till en sådan lista utan att vara ombedd. Tänk också på att du inte får offentliggöra information från en privat lista.

Försök hålla diskussionerna på ett objektiva plan. Koncentrera dig på fakta och lämna personen utanför. Var hövlig - skriv inget som du inte skulle säga till personen i fråga om ni fanns i samma rum!

Säkerhet

Det finns otroliga mängder information i många former på Internet, men använd den inte okritiskt. Det faktum att teknologin gjort det möjligt för alla att publicera information betyder inte att alla som gör det tar sitt ansvar. Det är möjligt att förfälska avsändare såväl när det gäller E-post som på Newsgrupper och mailinglistor. Innan du reagerar på ett meddelande bör du tänka efter: är detta rimligt?

Den sortens värdering bör alla erbjudanden utsättas för, även på Internet. De flesta människor blir misstänksamma om en gatuförsäljare erbjuder dem att köpa en ny bil för en tia, men på Internet kan normalt försiktiga personer ge sig in på ännu mera osannolika erbjudanden.

Den vanligaste bedrägeriformen på Internet är kedjebrevet. Internetversionen fungerar precis som den gamla: man ska sända pengar till den som är överst på listan och vidarebefordra meddelandet tills man själv hamnar överst på listan och blir rik. Tyvärr är det bara en som blir rik den som satte igång det hela.

Var försiktig med uppmaningar att ringa upp utlandsnummer för att få "gratis" information om det ena eller andra. Det kan vara fråga om extremt dyrbara betalsamtal.

Det förekommer också erbjudanden om att utföra hemarbete av olika slag, t.ex. inskrivnings- eller inscanningsarbete. Här brukar bedrägeriet gå ut på att de intresserade ska sända in en smärre avgift för att få vidare information. Den kommer aldrig. I andra fall uteblir betalningen för det utförda arbetet. Att beställa varor som annonserats ut på Internet innebär naturligtvis samma risker som annan postorderhandel, och du bör självfallet vara lika försiktig med okända affärsidkare på Internet som i verkligheten. Ta referenser!

Diskussionen om säker handel på Internet gäller mest affärer där betalningen också förmedlas via nätverket. Risken är att obehöriga kan snappa upp kreditkortsnummer och missbruka dem, men det finns redan relativt säkra system för överföring av känslig information. I en nära framtid kommer säkerheten sannolikt att öka, men det finns idag ingen anledning att tro att handel via Internet skulle medföra ett större missbruk än det som redan förekommer på rent manuell väg.

Du ska dock tänka på att all information som överförs via Internet är öppen och i klartext! Om du inte använder någon form av maskin- eller programvaruskydd måste du räkna med möjligheten att informationen kan komma i orätta händer.

Personliga kontakter via Internet är ett annat område där du bör vara lika försiktig som i verkligheten. Du bör alltså inte lämna ut adress och telefonnummer till okända, och skulle du vilja träffa en E-postbekant bör du givetvis göra det på allmän plats eller i sällskap med andra.

Å andra sidan ska du inte heller låta dig påverkas av alla de skräckhistorier om Internet som florerar i olika media - det är inte mediet i sig själv som är farligt, utan användningen. Sunt förnuft och normal försiktighet gör att du kan dra nytta av allt det som Internet erbjuder på ett säkert sätt.

FAQ - Frequently Asked Questions (vanliga frågor och svar)

Hur hittar jag det jag vill ha på WWW?

Varför går det så långsamt?

Vad är en cookie?

Vem uppfann Internet?

Vem kan man be om hjälp?

Det funkar inte! Har jag förstört någonting?

Vad är det för konstiga små tecken i texten?

Det finns 27.000 Newsgrupper! Hur ska jag hitta?

Måste jag ha ett särskilt program för att läsa Newsgrupper?

Varför får jag läsa svar på inlägg som inte finns på Newsgruppen?

Kan jag bara läsa de Newsgrupper som min leverantör tar in?

Måste jag kunna engelska för att utnyttja Internet?

Varför står det Error 404 file not found när jag följer en länk?

Jag kopierade en URL, men den fungerar ändå inte!

Kan min dator bli smittad av virus från Internet?

Hur hittar jag det jag vill ha på WWW?

Du använder en söktjänst, även kallad sökmotor (svengelska för "search engine"). Det finns ett stort antal - alta vista, excite, lycos, infoseek, yahoo, magellan...du hittar dem genom att klicka på knappen med jordklotet och förstoringsglasat i Internet Explorers verktygsrad. Alla har sitt eget sätt att samla och katalogisera information. Vissa listar enbart WWW-sidor, eller hela Websites; andra söker även på Usenet-grupper. På en del kan man välja vilka grupper som ska sökas av. Yahoo ordnar sina data i kategorier och gör vissa urval. Andra - som magellan - har redaktörer som recenserar sidor och siter. Vi rekommenderar att du provar alla!

Varför går det så långsamt?

Du är en del i ett världsomspännande nät av otrolig komplexitet, och kedjan är aldrig starkare än den svagaste länken. Även om Telenordias förbindelser med Internet är de bästa tänkbara, så kan det finnas flaskhalsar som kan sätta ned överföringshastigheten. Trängseln på Internet ökar för varje dag, liksom trycket på populära servers. Ibland kan det hända att du får meddelandet att servern inte låtit dig koppla upp - den har för mycket att göra redan. Det enda råd vi kan ge dig är att surfa på morgonen - när japanerna gått och lagt sig och amerikanerna inte har vaknat...

Vad är en icookie?

En "cookie" är en fil som skickas till din dator av en server. De förekommer oftast i kommersiella sammanhang. Har du en cookie knuten till en viss server så kommer den att "känna igen" dig vid framtida besök. Den vet t.ex. vad du köpte sist, eller vad du har för preferenser.

Vem uppfann Internet?

Internet som det är idag har många uppfinnare, men grunden lades av det amerikanska regeringsorganet DARPA (Department for Advanced Research and Project Administration). Målet var att skapa ett kommunikationsnät som skulle kunna fungera även om stora delar slogs ut av t.ex. ett kärnvapenanfall. Det gjorde man genom att ansluta varje punkt (dator) i nätverket med en mängd andra punkter. Tidigare system hade varit uppbyggda i en trädstruktur som var mycket sårbar. Internet liknar mera en spindelväv, även om det finns "huvudleder" även inom detta nätverk.

Vem kan man be om hjälp?

Vill du ha hjälp med Internet Explorer, Internet News eller Internet Mail klickar du bara på HJÄLP i respektive program. Där får du reda på det mesta du behöver veta om programmen. Har du problem med uppkopplingen ringer du Telenordias telefonsupport eller titta på den felsökningsmanual som finns med på cd-n du fått av oss. Men det finns också hjälp att få på Telenordias WWW-sidor (<http://www.tninet.se/hjalp>). Är det din dator eller modem som krånglar ska du i första hand vända dig till respektive återförsäljare. Men om du inte menar teknisk hjälp, utan råd och vägledning - ja, då är de allra flesta av Internets innevånare bara glada att hjälpa till om man ber artigt! Väljviljan är oftast påtaglig.

Det funkar inte! Har jag förstört någonting?

Nej - även om skärmen fylls av skräptecken och datorn fryser mitt i en surftrip, så har du inte förorsakat några skador. Du kan inte förstöra datorerna på Internet. Försök igen om det inte fungerar. Och igen. I värsta fall får du starta om datorn - men vi rekommenderar (särskilt Mac-användare!) att kontrollera hårddisken med t.ex. Norton Disc Doctor efter varje nät-relaterad frysning. När man måste stänga av datorn genom att använda huvudströmbrytaren kan det hända att "bokföringen" på hårddisken blir felaktig, och det kan leda till att den så småningom inte går att öppna. Är det någon särskild tjänst som är besvärlig kan du alltid skicka ett e-mail till de ansvariga och berätta om dina problem.

Vad är det för konstiga små tecken i texten?

De kallas "smileys" och uppstod i ett försök att täcka den brist på miner och tonfall som gör textmeddelanden svårare att tolka och lätta att missuppfatta. De allra vanligaste:

:-) leende
:-] ansträngt leende
;-) flirtig blinkning
:-(ledsen
:-O överraskad! Chockad!
8-) jag bär glasögon
=|:-)= Abraham Lincoln

Det finns många, många andra, som du snart kommer att få se. Men tro inte att du kan skriva något drastiskt och sedan mildra det med en "smiley" - det tolereras sällan!

Det finns 27.000 Newsgrupper! Hur ska jag hitta?

Ja, det finns kanske ännu flera...men din Internet-leverantör tar sällan in alla på sin News-server. Fast det räcker gott med 22.000 för att du ska behöva lite vägledning. Grupperna börjar ofta med förkortningar som de här:

bionet	biologisk forskning
biz	affärer
comp	datorer och närbesläktade ämnen
misc	diverse ämnen
news	nytt om själva Usenet
rec	rekreationsämnen - hobby, spel, o.s.v.
sci	annan vetenskap

soc "sociala" grupper, ofta etniska

talk politik och liknande

alt handlar ofta om kontroversiella ämnen, eller mera flyktiga sådana - det är

nämligen lätt att starta sådana grupper. Gruppen "alt.tv.la-law" handlar alltså om TV-serien

"Lagens Änglar". En grupp kallad "alt.alien-vampires.flonk.flonk.flonk" är inte särskilt seriös.

Det finns också regionala grupper, samt sådana där namnets inledning betecknar ett universitet

eller en högskola. Det finns också vissa grupper som är till enbart för Telenordia. Dessa grupper

heter tnet.* t ex tnet.diverse. Här kan du prata med andra Telenordia kunder om allt möjligt. I skrivandes stund finns följande newsgrupper.

tnet.diverse = Diverse frågor och svar.

tnet.www = Mycket om hemsidor, tips, frågor och svar om hur man t ex kodar.

tnet.flame = Här får nästan vad som helst sägas.

tnet.mac = Speciell grupp för mac användare.

tnet.nyheter = Viktiga meddelanden från Telenordia gällande t ex nya tjänster.

tnet.pc = Diskussioner angående pc-datorer.

tnet.spel = spel relaterad grupp

tnet.test = Hit kan du skicka test meddelanden för att se om det fungerar som det ska.

Måste jag ha ett särskilt program för att läsa Newsgrupper?

Nej, Internet Explorer duger utmärkt.

Varför får jag läsa svar på inlägg som inte finns på Newsgruppen?

Oftast är det så att ursprungsinlägget har blivit för gammalt och tagits bort automatiskt - många Usenet-servers är så belastade att man måste stryka bakifrån. Men det kan också bero på att diskussionen började på en helt annan server, och att ursprungsinlägget inte har hunnit fram än. Dessa servers byter nämligen inlägg sinsemellan, och på så sätt sprids de över hela världen.

Kan jag bara läsa de Newsgrupper som min leverantör tar in?

Nej. Om du hittar någon Usenet-server med en grupp du gärna vill åt, så kan du konfigurera om (dvs. skriva in serverns adress) ditt News-läsarprogram så att det söker sig dit eller skicka ett e-mail till postmaster@tinet.se och be dem att ta med just den gruppen.

Måste jag kunna engelska för att utnyttja Internet?

Ja - och nej. Det finns en mängd resurser på andra språk, även på svenska, men den bedövande majoriteten är förstås på engelska. Den positiva sidan av detta är att du kommer att bli mycket bättre på engelska!

Varför står det `Error 404 file not found` när jag följer en länk?

Error 404 är en av de största irritationskällorna på WWW. "File not found" betyder precis det - det HTML-dokument som länken pekar till finns inte på den angivna adressen. Detta kan bero på två saker: antingen är länken felaktigt skriven eller så har dokumentet flyttats, alternativt tagits bort. Länksidans ägare har alltså syndat mot ett av Webbens första bud - att kontrollera länkarna ofta.

Jag kopierade en URL, men den fungerar ändå inte!

Webläsaren är petnoga - om du ber den hämta dokumentet "skoj&så.htm" så hittar den inget om det i verkligheten heter "skoj&så.html". Likadant om det är ett enda tecken fel i URL:en, så du måste vara noggrann. Kopierar du en URL från något dokument kan det vara så att den som skapade dokumentet skrev fel.

Kan min dator bli smittad av virus från Internet?

Nej, ingen har någonsin fått virus i datorn genom att surfa på nätet. Din dator kan bara smittas av datavirus från Internet om du laddar hem och kör filer. Därför ska du vara sunt försiktig när det gäller körbara filer (.exe, .com och liknande) med tvivelaktigt ursprung. Använd anti-virusprogram!

LITEN INTERNET-ORDLISTA

(Ord i kursiv stil har egna ordförklaringar.)

Binary

Bit

Bps

Bugg

Buggfix

Byte

CGI

ASCII

Applet

Bandbredd

BBS

Beta

FAQ

Flame

Flamebait

Freeware

FTP

Gateway

GIF

Gopher

cookie

Default

Domän

Download

Dumping

E-post

Fast förbindelse

IRC

ISDN

Java

JPEG

Konfigurera

Ladda ned

Ladda upp

Lynx

Grafiskt gränssnitt

HTML

Hemsida

Internet

IP

IP-Nummer

ISP

Newsreader

Nyhetsgrupper

POP

PGP

Plugin

PPP

Mailing list

MIME

Mirror Site
Modem
Modempool
Modererad
Moderator
MUD
MOO
Newsgrupp
Spegla
Sökmotorer
Tags
TCP
Telnet
Terminalprogram
Prenumerera
RFC
Site
Search Engine
Server
SLIP
SLIRP
Spamming
Webprogram
Webläsare
Webhotell
Websida
WORLD WIDE WEB
Thumbnail
UNIX
Upload
Uppringd förbindelse
URL
Usenet

Binary

Betyder egentligen binär, eller något som kan ha två värden. Inom Internets nyhetsgrupper (Usenet) betecknar ordet bilder, ljudfiler och mjukvara som konverterats till 7-bitars ASCII. Därigenom har det blivit möjligt att publicera filerna på nyhetsgrupper och att överföra dem som e-post.

Bit

Det minsta informationspaket som finns. är antingen 1 eller 0. åtta bits blir en byte.

Bps

Bitar per sekund (eller bits per second) är ett mått på överföringshastighet, men av praktiska skäl använder man oftast multiplarna Kbps eller Mbps. Ibland används enheten Baud trots att man menar Bps. Baud-definitionen är annorlunda, men skillnaden är liten för vanliga användare.

Bugg

Eller bage, från engelskans bug som betyder litet kryp, skalbagge. Ett programmeringsfel som gör att programvaran inte fungerar som den ska under vissa betingelser. Kan orsaka allt från mindre fel till systemkrascher.

Buggfix

Kallas även patch. Mjukvarujustering som lappar över en bugg och (förhoppningsvis) eliminerar den.

Byte

Uttalas bajt. En byte består av åtta bits (bitar) och utgör ett ASCII-tecken. En byte kan ha 256 olika värden.

CGI

Står för Common Gateway Interface. CGI är en teknik som gör det möjligt att t.ex. utföra sökningar i WWW-dokument, skicka in formulär osv. på en web-server.

ASCII

American Standard Code for Information Interchange. En standard för text i digital form. De flesta dokument på Internet har text i ASCII-format. Man talar om lower ASCII och higher ASCII. De flesta specialtecken däribland våra å, ä och ö finns i higher-registret som inte alltid stöds överallt, och därför blir de ofta styvmoderligt behandlade.

Applet

Ett litet Java-program som laddas ned och körs i din dator.

Bandbredd

Ett annat ord för överföringshastighet, eller överförda data per tidsenhet. Mäts oftast i Kbps (Kilobytes per sekund) eller Mbps (Megabytes per sekund om man är så lyckligt lottad). En av de viktigaste faktorerna när du väljer Internetleverantör är den bandbredd de kan erbjuda.

BBS

Bulletin Board System en elektronisk anslagstavla. Den består av en dator som kan nås via telenätet, om man har ett modem och ett terminalprogram. BBS:er kan ha gateways mot Internet, men man ska inte förväxla BBS:er med Internet. BBS:er används mest till att utväxla programvara och meddelanden. Det finns BBS:er för många olika ändamål och intresseområden.

Beta

Betecknar en inte helt färdig version av ett program. Betatestare är användare som medvetet försöker utsätta den blivande programvaran för så stora påfrestningar som möjligt, så att fel och brister kan avslöjas innan du råkar ut för dem...

FAQ

Frequently Asked Questions. En lista med svar på vanligt förekommande frågor. Förekommer ofta på Usenet-grupper där man vill undvika att nykomlingar ställer samma frågor om och om igen.

Flame

Indignerat, upphetsat, ilsket skäll-mail eller inlägg på Newsgrupp.

Flamebait

Provocerande inlägg i en Newsgrupp, insänt i avsikt att locka fram flames. Ofta löjligt grova påhopp. Bör ignoreras.

Freeware

Programvara som kostnadsfritt kan laddas ned från olika ställen på Internet. Observera dock att freeware inte får ändras eller säljas vidare!

FTP

File Transfer Protocol. Ett protokoll (kommunikationsstandard) för filöverföring mellan datorer. Vanliga FTP-program är WS_FTP (PC) och Fetch (MAC). De flesta Webläsare kan hantera FTP för att ladda ned data, men den sortens filöverföring är inte lika pålitlig. Vill du kunna ladda upp data till en server (t.ex. WWW-sidor) måste du ha ett FTP-program.

Gateway

Antingen en programvara som överför filer från ett format till ett annat, t.ex. från BBS-format till Internet Mail-format och skickar dem vidare, eller den värddator där programvaran arbetar.

GIF

Graphic Interchange Format. Vanligt bildformat på Internet. Kallas ofta Compuserve GIF eftersom formatet utvecklades för detta företag.

Gopher

Ett system för informationssökning på Internet.

cookie

En fil som skickas till din dator av en server. De förekommer oftast i kommersiella sammanhang. Har du en cookie knuten till en viss server så kommer den att känna igen dig vid framtida besök. Den vet t.ex. vad du köpte sist, eller vad du har för preferenser.

Default

Grundinställning som gäller om du inte ändrar den.

Domän

Alla resurser på Internet har en s.k. URL. (Uniform Resource Locator) som talar om vad för sorts resurs det rör sig om samt var den finns. Själva adressen består av domännamn och toppdomännamn. Domännamnet är ofta samma sak som värddatorns adress. URL:en <http://www.tninet.se> skulle kunna läsas som [http:// www.domän.toppdomän](http://www.domän.toppdomän).

Download

Att ladda ned, dvs. att överföra data till din dator från en annan.

Dumping

Att ladda upp information till någon annans FTP-server för att en tredje part ska kunna hämta den. Dålig stil!

E-post

Att sända och ta emot meddelanden via Internet. För att kunna göra detta måste du ha ett konto på en dator som hanterar din post samt ett postprogram, t.ex. Eudora. Nisse har t. ex. adressen nisse@tninet.se, som man kan läsa som adressat@dator.land

Fast förbindelse

En direktkoppling till Internet som är mycket överlägsen en uppringd förbindelse (att ringa med modem över telefonledning). Snabb och dyr! Bara för företag och institutioner.

IRC

Internet Relay Chat. Heta Linjen på tangentbordet! Undernet och Dalnet är två av de servernätverk där man tjattar med hjälp av program som ircle och Homer. Mycket snabbare än Webchat, som körs på WWW-serverar.

ISDN

Integrated Services Digital Network. Digitala telefonledningar med hög överföringskapacitet för telefoni och dataöverföring ibland samtidigt.

Java

Programmeringsspråk från Sun Microsystems. Java-program fungerar lika bra på alla sorters datorer. Med Java kan man bygga riktiga program, men de småprogram som kallas applets är mera kända. De kan ligga på HTML-sidor och laddas ned till din dator för att åstadkomma animationer, köra spel och mycket annat. Fördelen är att det går fortare att köra miniprogrammet på din dator än att köra samma sak på serverdatorn.

JPEG

(Joint Photographers Expert Group) Vanligt bildformat på WWW. Komprimerar bilder så att överföringen tar kortare tid. Speciellt lämpligt för porträtt, landskapsbilder och andra bilder med många och mjuka övertoningar.

Konfigurera

Att göra inställningar. Vanligtvis i programvara, men även när det gäller maskinvara.

Ladda ned

Se download.

Ladda upp

Se upload.

Lynx

Enkel, textbaserad Webläsare.

Grafiskt gränssnitt

När du använder symboler (ikoner, knappar) för att styra din dator. Windows och Mac OS är exempel på detta. I textbaserade gränssnitt skriver du i stället dina kommandon. Det gör man i terminalprogram som t.ex. telnet och Z-term.

HTML

Hyper Text Markup Language. Det språk som man använder för att skapa WWW-sidor. Hyper syftar på egenskapen att viss text (länkar) kan förflytta dig till andra dokument eller andra platser i samma dokument när du klickar på texten.

Hemsida

Numera ett HTML-dokument som är tillgängligt via Internet. Betecknade ursprungligen startsidan i en webbplats, söksidan. (Engelskans home kan betyda söka, som i homing pigeon brevduva.)

Internet

Ett stort antal datorer och ledningarna som förbinder dem.

IP

(Internet Protocol) är kommunikationsprotokollet (språket) som är grunden för hela Internet. TCP/IP är en vanlig förkortning se detta.

IP-Nummer

Unik adress på Internet. För att t.ex. kunna spela nätverksspel från din dator måste din Internetleverantör kunna köra äkta PPP, så att servern kan tilldela dig ett eget IP-nummer (som dock varierar vid varje uppkopplingstillfälle). Med SLIP får alla uppkopplade datorer samma IP-nummer, och då fungerar det inte.

ISP

Internet Service Provider. Internetleverantör på svenska.

Newsreader

Program som låter dig läsa och skicka in (posta) meddelanden på Usenet-grupper. (Se Nyhetsgrupper).

Nyhetsgrupper

Samma som Usenet-grupper. Kallas även diskussionsgrupper och behandlar alla tänkbara ämnen. Det finns mellan 20 - 30.000 Usenet-grupper. Du läser inläggen och sänder (om du vill) in egna, antingen genom din Webläsare eller med hjälp av ett Newsreader-program.

POP

Post Office Protocol. Det protokoll som din Internetleverantörs e-postdator använder för att kommunicera med andra posthanteringsdatorer över ett TCP/IP-nätverk.

PGP

Pretty Good Privacy. Ett krypteringsprogram för e-post som gör det mycket svårt för obehöriga att läsa dina elektroniska brev. Har liksom andra krypteringsprogram varit föremål för

kontroverser, eftersom USA:s regering (och några till) krävt att få tillgång till kodnycklarna. Storebror ser dig!

Plugin

En tilläggsmodul som utökar funktionerna hos ett program. Webläsare kan behöva plugins för att hantera olika dataformat, särskilt när det gäller ljud och grafik där det finns en uppsjö av olika format.

PPP

Point to Point Protocol. ännu ett protokoll (överföringsstandard) som låter din dator ansluta sig till Internet som om Internetleverantörens värddator inte fanns. äkta PPP gör att du får ett eget IP-nummer vid varje uppkoppling, vilket krävs för att köra online-spel och videoöverföringar av olika slag. ännu är det ganska få leverantörer som ger möjlighet till äkta PPP. Vanlig PPP innebär oftast att man faktiskt kör SLIP.

Mailing list

Ett forum där man för diskussionen med hjälp av e-post. Inläggen skickas automatiskt till dem som prenumererar på den.

MIME

Multipurpose Internet Mail Extensions. En standard bl.a. för kodning av tecken som inte förekommer i ASCII, vilket ger oss å, ä och ö där vi vill ha dem. Om ditt e-postprogram inte klarar MIME byt!

Mirror Site

Se spegla och site.

Modem

Den lilla låda som förbinder din dator med telenätet. Den översätter datorns signaler till en form som gör att de kan sändas över telefonledningar.

Modempool

Den plats du kommer till när ditt modem ringer upp Internetleverantören. Ju flera modem i poolen, desto mindre risk att det är upptaget när du ringer upp. Antalet modem i poolerna är en viktig faktor när du väljer leverantör.

Modererad

Vissa mailinglistor och Usenet-grupper är modererade, vilket betyder att alla inlägg ska godkännas av en moderator innan de kommer in.

Moderator

Debattledare.

MUD

Multi-User Dungeon. Textbaserade, rollspelsliknande virtuella världar på Internet.

MOO

Multi-User Dungeon, Object Oriented.

Newsgrupp

Samma som Nyhetsgrupp, Usenet-grupp och NewsNetgrupp.

Spegla

Att placera ut identiska kopior av filerna på populära, hårt belastade server-datorer (ofta i andra världsdelar) för att underlätta åtkomst.

Sökmotorer

Svensk beteckning på Search Engines, WWW-tjänster som låter dig söka igenom enorma mängder websidor. De blir allt mera sofistikerade, och den som tar sig tid att läsa anvisningarna kan snart formulera en söksträng som nästan enbart ger de hits man önskar.

Tags

De koder (taggar) som användes för att märka upp de olika delarna i ett HTML-dokument så att det får önskat utseende.

TCP

Transmission Control Protocol, ett språk som tillsammans med IP sköter överföringen av data på Internet. Det ansvarar för att sändningarna delas upp i paket av rätt storlek och ser till att paketen sätts ihop på rätt sätt hos mottagaren.

Telnet

Ett terminalprogram som gör det möjligt att koppla upp din dator mot en värddator via modem och telelinje. Oftast för att kunna överföra filer, men MUD-spel körs också över Telnet.

Terminalprogram

Ett program som skapar fönster där du kan läsa och skriva text och kommandon, såväl till modem som till den dator du kopplar upp dig mot. Många Internetleverantörers värddatorer har lokala program som ger dig möjlighet att utnyttja en del Internetnivåer på detta sätt, men du kan också kontakta BBS:er med terminalprogrammet.

Prenumerera

Att ansluta sig till en mailing list. Görs via e-post.

RFC

Request For Comments. Dokument som innehåller förslag till standard eller fastslagen standard för olika aspekter på Internet. De kan vara mycket tekniska, men RFC 1855 innehåller t.ex. en beskrivning av allmänt godtagna umgängesregler på Internet.

Site

Uttalas sajt och stavas ibland så av folk som gillar rejv och tejp. Vagt begrepp som kan syfta på en värddator på Internet, en domän eller en plats på Webben som har en egen benämning.

Search Engine

Se sökmotorer.

Server

En dator som tillhandahåller filer åt anslutna användare. När det gäller Internet menar man en ansluten dator med egen IP-adress. De flesta WWW-servrar är UNIX-maskiner.

SLIP

Serial Line Internet Protocol. Låter dig köra din dator som om den vore direktansluten till Internet, trots att du använder dig av modem och telefonlina. Se även PPP.

SLIRP

Programvaran som kör SLIP.

Spamming

Att posta ovidkommande meddelanden till ett flertal nyhetsgrupper eller privata e-post-adresser. Reklam som riktas till andra än services-grupper är en vanlig typ av spamming och kan möta våldsamma motåtgärder.

Webprogram

även kallad Webläsare, browser eller bläddrare. Ett program som visar WWW-sidornas HTML-kod i form av grafik. Det har oftast även inbyggda funktioner för e-post, Nyhetsgrupper och FTP, fast specialprogram är att föredra för de mera seriösa användarna.

Webläsare

Se webprogram.

Webhotell

En värddator där man kan hyra plats att lagra websidor.

Websida

Se hemsida.

WORLD WIDE WEB

W3, WWW, ThreeDub, Webben. Den mest omtalade nivån på Internet. Ett grafiskt gränssnitt. Kallas World Wide Wait av otåliga surfare.

Thumbnail

En liten (tumnagelstor) bild. På Websidor är den oftast länkad till en större version av samma bild. Thumbnails används för att sidan ska kunna laddas relativt snabbt. Du slipper alltså att vänta på att ointressanta bilder ska laddas ned till din dator och kan gå rakt på dem du önskar.

UNIX

En familj av operativsystem som är mycket vanlig på Internets värddatorer.

Upload

Att ladda upp, dvs. överföra data från din dator till en annan.

Uppringd förbindelse

När du med hjälp av modemmet kopplar upp dig mot en värddator över en telefonledning.

URL

Uniform Resource Locator, WWW:s adresser. Anger vilken typ av resurs det rör sig om samt var den finns. (Se domän) http:// anger att resursen är en WWW-sida, ftp:// att adressen går till en filserver osv. URL:er kan bli mycket långa och måste skrivas in exakt rätt, för annars kan Webläsaren inte hitta resursen.

Usenet

Den Internet-nivå som består av nyhetsgrupper, brevlådor där man kan läsa och skriva inlägg, frågor, påståenden och liknande. Det finns även grupper för binaries bilder, ljudfiler, programvara. De flesta Webläsare har inbyggda funktioner för att läsa och sända in s.k. poster (to post betyder att sätta upp ett anslag) samt att ta hem binaries.

÷*VERKURS*

Lite adresser för avancerade användare.

OBS! Inställningarna nedan är endast för dig som är erfaren data-användare. Dessa inställningar görs automatiskt för dig som använder Telenordia Internets programpaket.

Mail SMTP:	smtp.tninet.se
Mail POP:	pop.tninet.se
News:	news1.tninet.se
Hem URL:	www.tninet.se
Nameserver 1:	194.213.72.4
Nameserver 2:	194.213.72.11
FTP:	ftp.tninet.se
IP-adress:	Servertilldelad

Abonnemangsvillkor hos Telenordia Internet

Abonnemangsvillkor hos Telenordia Internet / Algonet

1. Allmänt

Dessa abonnemangsvillkor reglerar avtalsförhållandet mellan Telenordia Internet (f.d. Algonet), nedan kallad Leverantör, och Kund avseende Internet anslutning. Avtal skall anses ha träffats när Kund registreras av Leverantör varvid även abonnemangstiden börjar löpa. Leverantör förbehåller sig rätten att avböja ansökan om abonnemang. Abonnemang får inte överlåtas utan skriftlig tillåtelse från Leverantör.

2. Abonnemangstid

Abonnemang löper med tre eller tolv månaders bindningstid. Vid abonnemangstidens slut förlängs avtalet automatiskt med ytterligare tre respektive tolv månader, beroende på det initiala abonnemangets bindningstid, om Kund ej inkommer med uppsägning. Uppsägning skall göras via brev eller fax och vara Leverantör tillhanda senast 7 dagar innan avtalstiden löper ut.

Abonnemanget anses uppsagt när Kund mottagit bekräftelse på uppsägningen. Att ej betala faktura anses ej som uppsägning.

Då kund erbjuds ett abonnemang med fri introduktionsmånad/månader, skall abonnemanget innan sådan periods utgång sägas upp enligt ovan. I annat fall övergår abonnemanget att löpa med tre månaders bindningstid i taget tills uppsägning sker.

3 Abonnemangsavgifter

Betalning erläggs till Leverantör i form av Leverantörs vid var tid gällande abonnemangsavgift. Betalning sker i förskott mot faktura var tredje eller var tolfte månad, beroende på abonnemangets bindningstid, och skall erläggas senast 30 dagar efter fakturans utställningsdatum. Kund skall omgående meddela Leverantör om en faktura anses felaktig. Sker inte detta inom 20 dagar från fakturans utskriftsdatum förfaller Kundens rätt till sådan invändning.

Vid försenad betalning debiteras dröjsmålsränta med 2% per månad från förfallodagen, lagstadgad påminnelseavgift och i förekommande fall inkassoavgift.

4 Avstängning av abonnemang

Leverantör äger rätt att stänga av anslutningen om Kunden trots påminnelse inte betalt faktura inom angiven tid. Leverantör har även rätt att med omedelbar verkan stänga av ett abonnemang utan återbetalningsskyldighet, om Kunden utnyttjar abonnemanget på ett otillbörligt sätt.

Otillbörligt är spridande av olaglig information, som t ex barnpornografi eller yttranden som kan

ses som hets mot folkgrupp, samt att begå brott, eller uppmana annan att begå brott, via Internet eller därmed sammankopplade nätverk. Upphovsrättsliga lagar gäller även på Internet. Otillbörligt är också marknadsföring via utskick till e-postadresser (s.k. spamming/mailbombning) om mottagaren ej i förväg gett sitt samtycke till detta. Otillbörligt är också flera samtidiga inloggningar på samma abonnemang, via modem eller via Leverantörs terminalserver. Otillbörligt är också att använda serverprogramvara. Inkluderat men ej begränsat till irc bot, t.ex. eggdrops och egna servers. Otillbörligt är också att för Kunden ha program aktiva på våra servers när Kunden själv inte är inloggad. Otillbörligt är också medvetet handlande som negativt påverkar Algonet / Telenordia Internets system eller övriga abonnenter eller Internet i sig självt.

5. Ansvarsbegränsning, Force Majeure

Leverantör ansvarar ej för olägenhet, skada eller förlust som beror på omständigheter utanför Leverantörs kontroll.

Eventuellt skadestånd omfattar ej indirekta skador eller förlust i Kunds näringsverksamhet.

Leverantörs ansvar för skada är begränsat till 1000 SEK per 12 månadersperiod, räknat från den dag abonnemangsavtalet trädde i kraft, om inte skadan drabbat en konsument som använt anslutningen för enskilt bruk, då skadestånd utgår enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler.

Leverantör är befriad från ansvar för avbrott eller störningar orsakade av omständigheter utanför dess kontroll ex; olyckshändelser, blixtnedslag, brand, explosion, krig, upplopp, översvämning, hårt väder, arbetsmarknadskonflikt (oavsett om den omfattar Leverantörs personal eller ej) eller handling eller underlåtenhet från myndighets eller annan utomstående sida.

6. Kundens ansvar

Kund är ansvarig för eventuellt nödvändiga tillstånd som finns för att sprida, ta emot eller lagra information. Det åligger Kunden att registrera eventuella shareware-versioner av distribuerade program.

Kunden ansvarar för innehållet i Kundens korrespondens, Kundens inlägg i nyhetsmöten, innehållet i Kundens Web-sidor eller andra aktiviteter som Kunden utför på Internet eller i system kopplade till Internet.

Kund skall skriftligen meddela Leverantör vid ändring av faktureringsadress.

7 Egna Web-sidor på Leverantörs server

Kunden har rätt till egna Web-sidor på Leverantörs server inom ramen för tilldelat hårddiskutrymme. Antalet accesser är satt till 500.000 accesser per månad och antalet överförda tecken 1 gigabyte per månad. Vi debiterar enligt fastställd tariff om dessa värden överstiges.

8 Egen domän

Vid egen domän är nivån satt till 500.000 accesser per månad och antalet överförda tecken 1 gigabyte per månad. Vi debiterar enligt fastställd tariff om dessa värden överstiges. Domännamn skall följa de riktlinjer som från tid till annan utfärdas av SIS/I TS i samarbete med KTH. KTH ansvarar för registreringen av domännamn i Sverige. Leverantör administrerar endast registrering och kan sålunda ej ta något ansvar för domännamnens riktighet eller giltighet.

9. Villkorsändringar

Leverantör har rätt att ändra dessa villkor, abonnemangavgiften eller tjänstens omfattning, 30 dagar efter det att Kunden underrättats.

